

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pre 1 an 18 frs., 1/2 an 9 frs., 1/4 an 4 frs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Inserțiuni

Un șir garmond: odată 7 cr., a doua óra 6 cr., a treia óra 5 cr., și de fie care publicațiune timbru de 30 cr.

Totú ce privesce fóea să se adreseze la «Redacțiunea și Administrațiunea Unirii» în Blașiú.

Anul II.

Blașiú 2 Iuliú 1892.

Numérulú 27.

Delăturarea unui mare pericolú.

(+) Din mai multe părți amú primitú încunoscînțarea, că în unele comitate auctoritățile politice lucră cu multú zelú pentru introducerea asilelor de copii *comunale* în satele locuite de Români.

Aceia dintre cetitorii nostri, cari aú urmăritú cu atențiune articulií nostri despre aplicarea legii referitoare la asilele de copii, cunoscú în câtva acéstă lege nouă și suntú consci de mărimea pericolului, ce póte urmá pentru biserica și națiunea noastră din esecutarea acelei legi în spiritú dușmănosú esistenței noastre naționale.

Pentru ca însă fiesce care preotú să póta cunósce și mai de aprópe natura instituțiunii asilelor de copii și să póta apérá cu legea în mână pre credincioșii sêi de pericolulú desnaționalisării și instrăinării lorú de sânta noastră biserică, ne-amú vedútu îndemnați, — deși cu óre care jertfá materială, — a publicá în suplementulú numérului de față întregú cuprinsulú articuluí de lege XV. din 1891 despre asilele de copii.

Preoții și învățătorii nostri să nu-și pregete a ceti și a studiá acéstă lege importantă, precum și celea ce le-amú publicatú noi în anulú trecutú în colónele „Unirii“ despre aplicarea ei, căci fără de acestu studiu ei vorú fi ușorú amăgiți și împinși de dușmanii neîmpăcați ai naționalității noastre, ca să facă nisce pași nespusu de păgubitori

intereselorú nóstre bisericesci și naționale.

Deși este întemeiată temerea și instrăinarea Românilorú de tóte produsele parlamentuluí magiarú, totuși ei n'ar' trebui să fie atâtú de preocupați față cu acele produse, încátú să nu le cetescá și studieze și să nu scótá dintr'insele scutulú de dreptú, sub care să se póta ocroti în contra volnicieilorú și réutății organelorú esecutive, cari de multe ori abuséză chiar și de legile sanționate spre a validitá politica dominantă a exclusivismuluí de rasă.

Este în deobște cunoscutú, că astăzi încă nici Magiarii nu dispunú de unú numérú așa de mare de crescătore și îngrijítore de copii, încátú să póta inunda cu ele tóte comunele românesci și ast-felú să pregătescá opera cea mare a asimilării elementuluí românescú în elementulú magiarú. Asemenea nu dispunú Magiarii nici de edificii de lipsá pentru instalarea asilelorú de copii în comunele românesci. Cu tóte acestea zelulú de a vedé instituțiunea asilelorú introdusá câtú mai curéndú în comunele nóstre românesci a făcutú pre organele comitatense fórté cutezátore. Prin unele comitate auctoritățile politice s'aú adresatú cátrá comitetele nóstre bisericesci cu rugarea, să permitá, ca școlele nóstre confesionale să fie folosite preste vará de asile de copii *comunale*. Tot-odatá senatele însărcinate cu inspectiunea asilelorú comunale aú fostú autorizate, ca până la alte timpuri mai *favorabile*, adecá

până cândú se vorú poté aflá nisce daíce (ingrijítore) magiare, să róge chiar pre docenții români ori pre soțiile lorú, ca să se îngrijescá preste vará de copii adunați în acele asile.

Din aceste apucături viclene noi trebuie să pricepemú, că organele politice voescú cu ori ce prețú, să introducă în tóte comunele românesci nisce asile comunale magiare și scopulú acesta dorescú să și-lú ajungá încă mai înainte de ce auctoritățile nóstre bisericesci ar' fi în pozițiune de a înființá în acele-și comune nisce asile românesci cu caracterú confesionalú.

Pentru a preveni pericolulú, ce póte urmá din aceste apucături, noi credemú, că școlele românesci nu ar' trebui să se cedeze spre scopulú de a se instalá intr'insele nisce asile *comunale*. Aceste asile, tocmai pentru-cá suntú fără de caracterú confesionalú, nu tinú contú de religiunea credincioșilorú nostri. Intr'insele nu se vorú propune rugăciunile prescise de sânta noastră biserică, cum suntú: Tatálú nostru, Născătórea de Dumneđeú, Împérate cerescú, Preasântá Treime, și altele, ci numai nisce rugăciuni numite „suspínátóre“ (fóhászzeri ima), cari nu potú fi altceva, decâtú frase góle, cari nu aú nimicú comunú cu conceptele nóstre despre Dumneđeú și lucrurile dumneđeesci. Afară de aceea „suspínátórele“ acestea nu vorú fi prescise de auctoritățile bisericesci, ci de ministrulú de culte și instructiunea publică, și ast-

Feuilleton.

Abdallah și Hassan.

Poveste turcescă de M. K.

La povestea acéstă a trebuitú nesmintú să punemú unú nume turcescú ciustitú, a trebuitú să aducemú pre Abdallah și pre Hassan din țerile tropice, și asta pentru ca în povestea noastră numele persónelorú să coréspundá faptelorú lorú.

Hassan erá adecá unú felú de „taie-pungi“, care — ierte-lú Allah! — de câte ori mergea la Mekka, făcea apă multorú averi de ale altora. Și apoi numai sufletulú lui putea da samá de lucrurile, ce le sêvârșia la sêrbătorile Bairamuluí.

Omenii vorbiaú multe de elú, cine să i-le póta ascultá și crede tóte! Se spunea adecá, că vara se ocupá în pădurí cu meseria de a sta în calea călătorilorú, și că la datá ocașiune despóie pre multí neguțători. Tóte lucrurile acestea se díce, că le-ar face mascatú, din care priciná nefiindú cunoscutú n'a ajunsú încă la récóre. Cumcă erá de caracterú dubiú, nu se índoia nimeni, dar până acum nu s'a pututú dovedí nici acesta.

Se póte, că totú ce spuneau unii și alții, să fie numai vorbe góle, Allah scie, noi nu putemú vedé în inima niménuí.

Oh, și câtú de departe sta Abdallah de elú! Sufletú nobilú, caracterú deschisú, bunátate proverbială, nume bunú nepétatú și curatú ca unú crinú de curéndú înfloritú. Așa erá de blândú, pacinicú, evlaviosú și milostivú, câtú însu-și Sheriffulú El-Nazdram din Mekka a dísu: „Abdallah e celú mai perfectú Musulmanú, în care și-a trimisú Allah însu-și spiritulú sêú.“

Abdallah avea unú calú renumitú cu numele Rim, pre care elú l'a crescutú, elú l'a nutritú și elú l'a adápatú încă de cândú erá mánzú tinéru. Abdallah iubia mai multú calulú, de cum își iubescé cineva amanta. Și nici nu greșiá. Rim erá alevea unú calú fórté frumosú, trupu-i erá sulegetú, statura mândrá, picioarele subțiri, fruntea bine făcutá, dar mai pre susú de tóte își ținea așa de maiestosú capulú ca și cea mai superbá odaliscă. Apoi pèrulú lui negru preste totú, așa de negru ca péna corbului, erá înfrumusețatú ici și colo cu pete albe și surii. Toți admiraú calulú acesta, care cândú fugia, se párea că sbórá.

„Așa calú n'are nici padișahulú!“ díceaú cei ce-lú vedeau.

Réutáciosulú Hassan nu erá însă și elú de aceea-și páreré cu mulțimea.

„Calulú acela trebuie să fie alú meu,“ își cugetá elú, și încă în aceea-și dí merse la Abdallah.

„Scii, de ce am venitú?“

„Allah te-a adusú, ocupá locú.“

„Ași voi să-ți cumpèrú calulú,“ díse celú cu degetele lungi.

„Nu-i de vindáre,“ rêsponse Abdallah hotáritú.

„Nu-i de vindáre!“ esclamá Hassan tristú și abátutú, lásându-și capulú pre peptú. Din ochii lui curgeau mari picuri de lacrimi.

„Așa dar ísú perdutú. Vai mie!“ Abdallah vedéndu-lú așa de tristú, îlú compátimi, îi aduse sorbett și îlú întrebá amicabilú:

„Pentru ce și-ar trebui calulú?“

„Étá unú consángénu de alú meu din Damascú trage de mórté și mă chémá lângá patulú sêú. E vorbá de mare moștenire, bunule Abdallah, pre care o voiú perde, dacá nu mă voiú presentá la timpú. La tótá íntimplarea trebuie să mă grábescú, dar n'am nici calú, nici bani. Și tu ești acela, la care

felu voru fi fabricate numai in limba magiara. De unde urmeza, ca scolele noastre romanesce si confesionale, daca s'ar' preface in asile comunale, ar servi dreptu adapostu pentru o institutie, care nu ne permite nici a ne ruga in limba noastra romanesca nici catre Dumnezeule parintilor nostri, care ne-a pastratu pana in ziua de azi in mijloculu atatoru persecutiunii si asuprii.

Despre invetatorii romani nici nu putem presupune, ca se voru angaja vre-odata a servi ca ingrijitori de copii in asilele comunale de vara. Deși invetatorii nostri suntu preste totu reu dotați, totuși credem, ca in pepturile lor arde cu multu mai tare iubirea de nemulu lor romanescu si de biserica lor, decatu ca pentru 30 de floreni, ce li-s'ar da preste vara, sa se faca instrumente orbe la infiintarea si prosperarea unor institutiuni fara de caracteru romanescu si bisericescu.

Dar in fata pericolulu, ce ne ameninta, nu este destulu, sa nu cedam scolele noastre spre a se instala intr'insele asile comunale, nici nu ne va ajuta multu aceea, ca invetatorii sau soțiile lor nu se voru pune in serviciulu asilelor comunale, ci este neaperratu de lipsa, ca noi sa prevenim auctoritatile politice, infiintandu noi inși-ne asile confesionale in tote comunele, unde am observat, ca inca de acum se incerca auctoritatile politice a infiinta asile comunale.

Si fiindu-ca auctoritatile politice voescu sa infiinteze de o cam data numai asile de vara, cari au sa fie deschise numai in lunile lui Iunie, Iuliu si Augustu, dela sine urmeza, ca si noi de o cam data trebuie sa ne concentrăm tote puterile noastre intru infiintarea acestoru asile de vara. Pentru noi este lucrulu acesta cu multu mai usoru decatu pentru comunele politice, cari de presente numai cu ajutorulu invetatorilor nostri si in edificiile sco-

loru nostre confesionale ar pute in fiinta asile comunale.

Noi avem scolele noastre confesionale, cari in sensulu legii se potu preface vara in asile confesionale romanesce, si avem docenti nostri, cari daca se potu accepta din partea auctoritatilor politice ca ingrijitori in asilele lor comunale, cu atatu mai virtosu ii putem aplica noi inși-ne ca ingrijitori in asilele noastre confesionale. Er unde nu am ave docenti, se pote afla vre-o femeie romana, carea sa-i substituasca. Spesele cu instalarea asilelor de vara nu s'ar ridica preste 30—40 fl., o suma asa de neinsemnata, incatu ori ce comuna bisericescu ar pute-o acoperi din averea sa ori din repartitiune de pre poporu.

La lucru dar! Astadi, candu ochii intregi lumii civilizate suntu atintiti asupra luptelor noastre pentru limba si drepturi politice, trebuie sa dovedim, ca nu se afla mijlocu nascocitu de fanatismulu de rasa, care sa ne pota nimici.

Astadi, candu numai acele popore au viitoru, cari sciū exploata in favorulu seū tote institutiunile moderne, noi Romani trebuie sa areram, ca si institutiunea asilelor de copii o scim exploata spre desvoltarea noastra nationala si culturala.

Astadi, candu poporele, cari se instraineza de principiile adeverate ale crestianismulu, incep a decada, noi Romani nu vom lasa, ca prin asile sa se infiltreze in mintile si inimile generatiunilor viitoare principiile anticrestine, cari instrainandu-ne de Dumnezeu, ne voru instraina totu odata si de virtutile acelea, cari au pastratu nationalitatea noastra in timpuri si mai grele decatu celea de astadi.

Selbăteciile continua. — Se pare, ca șovinismulu magiaru nu e indestulitu cu succesele dobindite la Turda. Scene analoge cu cele din Turda s'au petrecutu si in Simleu

si in Aradu si dupa tota probabilitatea au sa se mai urmeze si pre airea.

E lucru firescu, ca in urma vandalismelor si a violentelor de acestu soi dispoșia Romanilor inca se face totu mai agitata. Si daca lucrurile voru continua pre calea apucata, nu este cu neputinta, ca scene asemenea celor mai susu pomenite sa fie provocate si din partea Romanilor.

Si ce are sa urmeze dupa aceea?

La tota intimplarea va urma unu reu enormu. Patimele poporatiunii voru fi atitate, pacea cetatenilor va fi turburata, si ura nationala, fanatismulu de rasa va strabate pana si in cele mai departate si mai linștite sate.

Si cine va ave folosu din starea aceea?

De siguru, ca inimizti țerei noastre. Aceia, cari au interesu sa impedece consolidarea statulu nostru, de siguru au de ce se bucura, vedendu desvoltarea lucrurilor delanoi. Ei de siguru privescu cu incredere in viitoru, sciindu ca in potriva unui statu desbinatu in launtrulu seū nu le va fi greu a lupta.

Etă ce furtuna va resari din vintulu, ce-lu semena astadi șovinisti.

Noi declaram din nou, ca suntem ingrijati in fata viitorulu, ce ni-se pregătesce prin demonstrațiunile șovinistilor.

Daca cei ce au fostu la Viena, ar fi comisū vre-o crimă, acolo suntu auctoritatile, pedepsesca-i. Voru suferi. Nu se pote insa permite, ca cetatenii liberi sa fie atacati in siguritatea vietii si a averii lor priu ori ce felu de persoane private. Calea acesta ar duce nesmintitu la resturnarea ordinii din statu.

Noi ridicam din nou vocea noastra, si in interesulu patriei pretindem dela guvernulu țerei, sa ia masurile celea mai energice, ca selbăteciile in contra Romanilor sa incete.

Sau dor vre guvernulu sa arete, ca pentru Romani nu mai exista scutu legalu, ca a-i batjocori, a-le ataca vieta si averea este permisū fiesce carui trasu-impinsu?

Selbăteciilor trebuie sa se puna capetu, si inca fara amanare.

m'am ganditu in acestă mare strimtoare, tu, care esti modelu de bunatate. Te rog dară in numele meu si in alu celor doi feciori bravi ai mei, pre cari moștenirea acesta ii va ferici, — da-mi pre Rim, si la rentorcere suntu gata a-ti plati pentru elu atata, catu vei cere."

"Nici nu te-ai inșelatu in increderea, ce ai pus'o in mine. Aci primesce punga asta cu bani, cumpera-ti unu calu bunu si pleca la Damascu. Allah sa-ti ajute!... Me bucuru, ca ai asa feciori bravi, mi-ar place, sa-i cunosc."

"Vei ave ocașione, sa-i cunosci bunule Abdallah," dise Hassan mușcandu-si buzele de manie. Pre calea acesta vedu, ca nu va pute ajunge la Rim. Primi cu celea mai adanci complimente si multamite punga cu bani si iesindu incep a se gandi la planuri noue.

Intr'o di sosl la Abdallah unu bietu calugaru, morbosu si slabu, cerendu salașu. Elu vinia dela Mekka, sfintulu locu de peregrinaju, si aducea totu soțulu de lucruri sfinte si intre altele masēua lui Mohamed celu dintaiu Califu.

Calugarulu povestia cu multa durere sufletesca, ca de lunga cale, ce a facutu, e asa de obositu, asa de sdrobotu, catu nu-si mai pote continua calea pre josu, si ast-felu va fi nevoitu a se desperti de acestă moște asa de pretioasa.

"Si ce ai cere pentru moște?" ilu intrebă Abdallah.

"Da-mi pentru ea calulu teū."

"Aieva," rēspuse Abdallah dupa puțina cugetare, "isū convinsu, ca nu-ti poti continua mai multu drumulu pre josu, iti voi da dar tie calulu meu, mergu sa-ti-lu gatescu."

Masēua rēmasē la Abdallah, er derișulu incălecandu se indrepta spre casa lui Hassan.

Acela ilu aștepta cu nerăbdare.

"Dar uite, nenorocitul, acesta nu-i calulu lui Abdallah, nu-i Rim. Ticălosulu bētrānu si-a batutu jocu de noi!"

Derișulu, care nu er altulu decatu celu mai mare dintre "bravi" feciori ai lui Hassan, se rentorse la bētrānu.

"M'ai inșelatu, bētrānule! Calulu acesta nu e Rim."

"De buna sēmă ca nu, intocmai cum nu e a lui Mohamed masēua ce mi-ai datu," rēspuse Abdallah liniștitu . . .

Preste catu-va timpu Abdallah pleca la orașu, sa cumpere scāndurile si bārnelu trebuincioșe la casa, ce avea de gāndu s'o zidēscă pentru sēracii din localitate. Ajungēndu lângă unu podu auți plānsu si vaetu. Așa cum er bunu si milosu se scobora de pre Rim si apropiandu-se de marginea podulu intrebă, ca cine-i?

"Unu sērmanu nenorocitu," se auți o

voce. "M'am rădimitu de balustrada podulu, aceea s'a ruptu si eu am picatu sub podu si mi-am frāntu piciorulu. Ori cine esti, in numele lui Allah, fie-ti mila de mine si nu me lasa aci, sa me prapadescu."

Abdallah se scobora repede in josu si afla in prapastie pre unu omu tineru voinicu stāndu nemișcatu.

"Te dore reu piciorulu?"

"Așa de tare, catu gāndescu, ca indatā me prapadescu. Vai, vai!"

"Aci ai brațulu meu rădima-te de elu si vino, te voi pune pre calulu meu."

"Cum n'ași veni? Dar nici nu me potu mișca."

Bunulu bētrānu luā pre tineru in brațe si suflāndu greu de abia ilu duse până la calu. Apoi ilu sui pre acela si merse cu bolnavulu până la ospetaria cea mai de aproape. Aici li frecă piciorulu cu oțetu, ilu legă, si fiindu-ca li apucase sēra, rēmasē acolo preste nopte. Pre Rim ilu legă afarā de unu maslinu.

Tinērul bolnavu, care dise, ca se chemă Selim, respirā greu pre patu-i de odihnā, recitāndu candu si candu câte unu pasaju frumosu din Coranu, ceea ce auđindu evlaviosulu bētrānu se cufundā in meditații pline de pietate. Si in sfārsitu așa se cufundase in ele, catu buna deesā a somnulu Majmuna li inchise bētrānu ochi si cu mânăle-i moi si fine li neteșia cinstita față.

Tinērul observā lucrulu acesta, se scōlā

Revistă bisericească.

Din Patrie.

În zilele trecute Oradea-mare a fost teatrul unor serbări pompoase. În zilele aceste s'au împlinit anume 800 de ani, de când regele Ladislau I a întemeiat episcopia latină de Oradea mare. Totu acum s'au împlinit 700 de ani dela canonizarea regelui Ladislau. În sfârșit totu acum s'au împlinit 200 de ani, de când a fost liberată Oradea-mare de sub jugul Turcilor. La serbări au participat un număr mare de episcopi. Guvernul a fost reprezentat prin ministrul de culte Csaky.

Serbările au decurs în ordinea cea mai frumoasă și în mijlocul unei însuflețiri generale.

Roma.

Sânția Sa Pontificele acum e ocupată cu redigearea definitivă a unei epistole enciclice către episcopii Americii și ai Spaniei, în care va tracta despre descoperirea Americii făcută prin Cristofor Columb acum sunt 400 de ani. Enciclica e aproape terminată și nu preste multă se va și publica.

Spania.

Guvernul spaniol își dă totă silința, ca să restabilească echilibrul în finanțele destul de sdruncinate ale statului. În silința acesta a sa însă guvernul merge și prea departe. Voiesc anume guvernul să micșoreze salariile clerului și nu socotesce, că prin confiscarea averilor bisericești a răpiti dela cleru sute și mii de milioane. Este firesc, că clerul protestează în contra scăririi salariilor sale, cari altcum sunt foarte modeste, venind pre un preot abia 80 cr. pe zi. Guvernul, vădend resistința clerului, acum se folosește de o apucătură. A rugat pre S. Scaun Apostolicu, să intervină la cleru, să se invoască la reducerea salariilor sale. Acum va fi interesant a vedea, ce se va alege din treba acesta.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Parlamentul a terminat mai multe din obiectele acele, despre cari am făcut amintire în numărul trecut al foii. S'a primit proiectul de apropiatune, și amplotaților începend din 1 Iuliu s'a acordat o ridicare a salariilor, apoi s'a luat spre cunoștință răspunsul ministrului-președinte Szápary în afacerea cu foaia „Hamburger Nachrichten“, s'a primit proiectul pentru regularea proprietăților din Ardelu și alte proiecte pentru căi ferate vicinale, s'a acordat deputaților o urcare a diurnelor și s'a început desbaterea asupra proiectului pentru regularea dreptului de crișmarit.

Călătoria regelui Carolu.

Regele Carolu alu României a sosit în Anglia, pentru ca să asiste la logodna prințului moștenitoru Ferdinand. Regele a fost primit cu extraordinare manifestațiuni de simpatie și de iubire. Marele ziar „Standard“ publică un articol însemnat, în care arată însemnătatea politică a României în Orientul Europei, serviciile mari, ce le-a făcut România Rusiei, ingratitudea Rusiei, și termină dicend, că dacă Rusia ar încerca să atace vre-odată România, de sigur că s'ar afla în față cu mai multe puteri mari, cari ar grăbi întru salvarea independenței statului român.

Anglia.

Lupta electorală, sau mai bine zis pregătirea la lupta electorală s'a început deja în Anglia întrăgă. Capii partidelor umblă prin cercurile electorale, ținend vorbiri de program. Manifestul lui Gladstone încă a apărut. Elu ca punctu de căpetenie alu programului său pune și de astă-dată *home rule* irlandezu, sau autonomie locală pre sama Irlandei. Dela resolvirea acestei chestiuni, dice Gladstone, depinde activitatea cu succesu a parla-

mentului englezu. Gladstone se pronunță și în chestiuni sociale, și promite reducerea orelor de lucru. Enunțatunea acesta a provocat mare bucurie între lucrători și prin asta prospectele de succesu a bătrânului șefu de partid s'au îmbunătățit în măsură considerabilă.

Grecia.

Eră de prevădută încă îndată după alegerile parlamentare din urmă, că guvernul grecesc, care a scris alegerile, neputend să-și câștige majoritatea, va trebui să se retragă. Cărma treburilor a luat-o în mână Tricupis, care la alegeri a dobândit o majoritate imponentă. Tricupis este un aderent alu politicii de pace și chiar de aceea venirea lui la putere este salută cu satisfacție.

Correspondințe.

Simandru, 13 Iunie 1892.

Clarissime Domnule Redactoru!

Din părțile aradane ale diecesei române gr. cat. de Oradea-mare nu-mi aduc aminte, să fi citit în prețitul nostru organu „Unirea“ informațiuni referitoare la cauzele bisericești și scolastice. Ca onorații cetitori să scie, că biserica gr. cat. și în această mare de acatolică își împlinesc misiunea sa culturală, cu permisiunea Clarității Vostre îm iea libertate a comunica în publicu, ceea ce am esperiat în parochia gr. cat. a Șiriei în comitatul Aradului.

Precum sunt informatu, o parte a poporului român din Șiria a primitu s. Unire la anul 1834. Cine au fostu păstorii sufletești de atunci încôce, și ce a făcutu fiesc care în interesul bisericești, lasă să le notifice cei ce se voru ocupa cu istoricul acelei parochii. Eu voi să spunu numai unele mominte din starea ei prezentă.

Ce privesc școala, care însuflă celea mai serioase îngrijiri auctorităților noastre bisericești, observu, că parochia gr. cat. a Șiriei încă dela 1872 are un edificiu de școală solidu, cu sale spațioase și corăspundătoare întru toate recerințelor potențiate ale legilor țerei. Edificarea acestei școle prin repetite reprezentări și rugări a mijlocit actualul parochu și vice-archidiaconu Vasiliu Ziros dela episcopulu de pie memorie Iosifu Papp Szilágyi. Ca școala ridicată să fie prevădută și cu recuisitele de lipsă la învățămintă, zelosul preot le-a procurat acelea din bani proprii în speranța, că aceștia pre încetul i-se voru întore din aruncirile anuale ale „cultului“, ceea ce în parte s'a și împlinit.

Înțelegend și poporul gr. catolic din Șiria marea însemnătate a școlei în timpul nostru, la îndemnul și inițiativa harnicului și inteligentului său preot a înființat prin contribuiri de bani și bucate — după puterea fiescă caruia — un fondu scolastic, care pre lângă o manipulare înțeleptă și conștiințioasă dela 1886 până la finea anului 1891, adică în 5 ani, a ajunsu la unu capitalu de 1800 fl. în bani gata, 280 măji m. grău și 120 măji m. cucuruz.

Acestu fondu își are statutele sale aprobate de P. V. Consistoru diecesan. Dint'nsul se împrumută bucate cu procente moderate poporului, scăpându-l în chipul acesta de cămătari. Zelul poporului pentru augmentarea fondului și administrarea lui rațională ne face să sperăm, că nu preste

din patu și se șterge. Într'aceea se tredecse și Abdallah. „Ce-ai zis, fetulu meu? Ai bă apă?“ Întrăbă bătrânul a blândea.

Nu primi nici unu răspuns.

Apoi își întinse palma prin întunecă, ca să vadă, nu cumva e febrinte fruntea tinărului. Dar se convinse plin de mirare, că patul e gol.

„Selim, Selim!“ strigă bătrânul scuturând așternutul de paie. „Selim, unde ești?“

Elu trebuia să fie aci, căci dora nici nu-și putea mișca piciorul.

Selim cu toate acestea nu eră aci.

Bătrânul iesi repede din chilie, dar eră deja prea târziu. Tinărul ședea deja pre șea și ținea fruntele calului.

„Selim, Selim, unde ești?“

„Etă aci-să, prostoganule!“ răspunse acela cu hohot. „Aci-să călare pre calul tău. Înainte, Rim!“

Calul se smânci odată, apoi porni înainte mândru, așa cum mergea de comunu, ținendu-și capul în sus.

„Să scii, că eu își feciorul celu mai tinăr alu lui Hassan,“ strigă tinărul de departe.

Bătrânul desperat se lea după elu.

„Stăi, stăi, am să-ți spunu unu cuvint!“

„Ce gândesci, moșnegule? Dora nu-să așa de prostu. Ce a-i de gându, spune-i Cadiulu, că apoi totu atăta îm pasă mie și de Cadiu.“

Și cu toate acestea bătrânul fugea din totu sufletul.

„Pentru Allah stăi, opresce-te, unu singur cuvintă vreă să-ți spunu, și-apoi te poți duce cu calu cu totu. Te rog, ascultă-mă!“

Și atunci pre tinărul îl prinde dorința și curiositatea de a scie, că ore ce are să-și spună bătrânul, dacă nu-i cere calul.

„Etă stăi. Îți facu bucurosă această plăcere. Opresce-te numai acolo, unde ești. Audu destul de bine!“

Bătrânul Abdallah se opri la căți-va pași și începă cu o voce blândă și dulcagă:

„Ce s'a întâmplat, s'a întâmplat și pace, te rog însă de una: nu spune nimă-nu întâmplarea acesta, păstrează-o în taină. Din parte-mi încă voi tăce . . . Ascultă-mă-vei?“

„Cum nu? Dora ți-am spus mai înainte, că-ți împlinesc cu plăcere dorința. Am să tacu. Îsu curios însă preste măsură, că de ce ceri chiar tu acesta dela mine?“

„Bine, dacă ești curiosu îți spunu: îm e tēmă, că dacă se va audu întâmplarea acesta, omenii cei buni își vor perde gustul de a mai face bine.“

Și dicendu-le acestea bătrânul își continuă mai departe pre josu calea în spre oraș spre a cumpără bănele și scândurile de lipsă la casa, ce avea de gându s'o zidescă pentru cei săraci. A.

multă parochia gr. cat. din Siria va avea un capital de ajuns nu numai pentru plădirea salarului cantor-docental, care și până acum a fost de 300 fl., ci și pentru întimplarea altor lipse, ce s'ar ivi la școală, fără a se mai face neplăcutele aruncări.

Imposantă este și biserica gr. cat. din Siria, și fără esagerare putem dice, că este una dintre cele mai frumoase în jurul acesta. Intrând în această casă a Domnului sufletul omului se umple de simțăminte pii. Ea semănă mai multă a catedrală decât a biserică dela sate. Aci-ni-se înfățișează iconostasul preafumos cu un baldachin dinaintea ușilor împărătesci, pre o terasă de asfalt cu mosaicuri. Pavimentul întreg este de asfalt; scaunele parietale sunt colorate, amvonul e înalt și cu gust făcut; ornatele preoțesci frumoase, și curățenia în biserică esemplară. Ce mai multă mi-a atras atențiunea, este un prapor mare întins pre trei ruși, care poartă însemnele economilor: plugul și un car încărcat cu snopi de grâu, tras de patru boi.

Nu pot lăsa neamintită, că tot în Siria am vădit la parochia noastră și o casă parochială din material solid, cu încăperi de ajuns și intru toate corăspundătoare cu demnitatea unui preot. Asemenea în stare bună sunt și superedificatele economice aparținătoare casei parochiale. Cu un cuvânt pot dice, că parochia gr. catolică a Siriei poate servi în cele bisericesci și scolare de model altor parochii. Și cui este de a se mulțami acesta? Singur numai zelului neobosit și prudenței pastorale a parochului și vice-archidiaconului Vasiliu Zsiros, care de aproape un pătrar de secol se află în fruntea poporului gr. cat. din Siria, care înțelege versul păstorului său și-l urmărește consiliile înțelepte.

Am adus aceste fapte mie cunoscute, nu ca să înalț meritele M. O. D. Vas. Zsiros și a credincioșilor lui, ci să vedă fiesce care, la ce rezultate îmbucurătoare duc conlucrarea armonică a unui preot deștept și zelos și a unui popor cu minte și ascultător.

Teodor Dringoi,
preot gr. cat.

Apelul

cătră Onorații Domni Parochi, Învețatori și alți inteligenți români din despărțmintul XXII (Bistrița) al „Asociațiunii Transilvane” din comitatul Bistrița-Năsăud (cercul Iadului și Beșineului)!

Înființați agenturi pentru „Asociațiunea Transilvană” în Despărțmintul Bistrița!

1. Agentura comunală stă din 4 inși: a) un președinte; b) doi asesori; c) un actuar sau notar. Președintele are a fi membru ordinar al „Asociațiunii Transilvane” (poate însă fi și membru fundator sau pre viată). Ceialalți membri ai agenturii pot fi membri ordinari (cu câte 5 fl. tacsă la an), dar pot fi și membri ajutatori (câte cu 1 fl. tacsă la an). În casu de necesitate chiar și președintele agenturii poate fi membru ajutator. Agentura acesta are de a se servi în comune în nemijlocită atingere cu populațiunea de organ al „Asociațiunii Transilvane” și mai ales de organ al Despărțmintului nostru XXII (Bistrița). Agentura o conchémă președintele, de câte ori e lipsă; stăruie pentru înmulțirea membrilor ordinari și ajutatori (5 fl. și 1 fl.) în comuna respectivă; președintele încasază banii pre lângă dare de socotă și administrare la Despărțmintul nostru, sau îndrumă pre membrii plători de-a dreptul la Despărțmint; face registru și nominatim propune din cându în cându Des-

părțmintului membri ordinari și ajutatori, căți sau însinuat pentru primire; duc în îndeplinire toate dispuneriile sosite dela Despărțmint; grijesc de foile periodice, de cărți și de alte unelte, ce vor sosi dela Despărțmint sau dela Asociațiune pentru întrebuintarea lor în comună; le ține în stare bună; va grijă, să se întrebuinteze, și va face din cându în cându în ședințele comitetului sau în adunările Despărțmintului nostru în scris sau verbal propuneri salutare, potrivite referințelor locale, în interesul Asociațiunii Transilvane. Spre orientare Vi-se comunică, că asesori și actuarul agenturii, după propunere, se denumesc de cătră comitetul Despărțmintului nostru pre timp nehotărât și se schimbă după trebuință. Denumirea se împlă la propunerea oficiului parochial sau învețătorescu din comună. Agenții amintiți și denumiți vor avea în ședințele comitetului nostru votu decisiv, dacă vor fi membri ordinari în comitet; la casu contrar vor avea numai votu consultativ. Agentura este răspundătoare pentru banii, ce încasază dela membri și are datorința de a cuită plădirea tot-deuna; după aceea a le administra de-a dreptul comitetului nostru. Dela nemembri se primesc și ofertele sub 1 floren. (Regulamentul Asociațiunii §§. 22—30.) Agenturile comunale stau în serviciul cultural, literar, multu salutar al „Asociațiunii Transilvane” pentru literatura și cultura poporului român; ast-fel atâtu agenturile comunale, cătu și Despărțmintele și Asociațiunea întregă lucră și voru lucră pentru înălțarea poporului român în bunăstarea materială, în economie, în industrie, în literatură, cu un cuvânt în toate direcțiunile vieții. Făcându-se cătu de mulți membri, lucrând cu toții, adunându-ne cu toții la stat în ședințele și adunările noastre, înfrățindu-ne noi cu toții și ajutându-ne unii pre alții în toate stăruințele vieții: aș vomă înălță poporul român la o cultură a inimii și la o luminare a minții, la iubirea pentru toți frații săi, și la sprijinirea reciprocă, în acea măsură, precum avem trebuință în vremea concurenței de azi, cându poporele pre întrecute se avântă înainte! Ast-fel prin iubire și cultură ne vom strînge șirurile, vom primi puterea de resistință necesară, și cu ajutorul lui Dumnezeu ast-fel vom înaintă și noi cu putere irezistibilă alături cu alte popore în cultura omilaterală a nemului nostru! Nu uitați nici odată, că: cultura produce înălțarea sufletelor pentru toate vremurile, er literatura reduce greutatea spațului, nivelăză contrastele, consolidează toate sufletele luptătoare din zilele de azi cu acele din vremile trecute și cu acele din vremile viitoare. Ast-fel se nasce întreita alianță a trecutului, prezentului și viitorului nostru, care prin literatură și cultură ajunșă odată și susținută cu îngrijire ne asigură existența de veci a nemului nostru! Deci Vă rugăm: Înființați agenturi comunale pentru „Asociațiunea Transilvană”! Tot-odată ca să se potă arată și ține în evidență mișcarea culturală în Despărțmintul nostru, oficiile parochiale și învețătoresci, resp. agenturile comunale sunt recercate a ne comunică în totu anul următoarele date statistice (la casu de mai multe ori în an): a) Căți copii de școală și câte suflete are comuna respectivă? b) Câte suflete știu scrie și ceti (mari și mici la oaltă)? c) Căți știu cutare meserie, și poartă-o? d) Căți sunt dați la alte școle, și unde, la ce carieră? e) Căți sunt dați la cutare industrie, neguțatorie, și unde? f) Căți învețăcei neeliberați sunt lipsiți de mijloce? g) După referințele locale care industrie are acolo viitoru? h) După referințe care ramă alu economiei e mai rentabilă? Care se exploatează azi? Și care s'ar pute exploata cu folos în viitoru? i) Pământul în cea mai mare parte în a cui mână se află? Avem multe suflete în popor fără lecă de realitate? Și fără vite?

Dela Despărțmintul XXII.

Bistrița, la 22 Iuniu 1892.

Gabriel Manu, Dr. Gabriel Tripon,
direct. desp. secretar.

Invitare.

Conform § 21 din statutele „Asociațiunii Transilvane” și în sensul concludului adus în adunarea generală I-a din 2 Iuniu 1891, prin acesta se conchémă a II-a adunare generală a Despărțmintului alu XXIX-lea alu „Asociațiunii Transilvane pentru literatura română și cultura poporului român”, care se va ține în Mediaș în sala hotelului „Strugurul de aur” în 17 Iuliu n. 10 ore a. m. după următorul program:

1. Cuvintu de deschidere prin președintele despărțmintului. 2. Raportul comitetului despre activitatea sa dela ultima adunare generală. 3. Alegerea unei comisii pentru înscrierea de membri noi. 4. Raportul casarului. 5. Înființarea de agenturi în cercul acestui despărțmint. 6. Alegerea alor 3 ablegați în adunarea generală a Asociațiunii ținendă în Blasiu. 7. Disertațiunii și produțiunii literare. 8. Statorirea locului și timpului adunării generale proxime.

După terminarea afacerilor Adunării generale va fi prânqu comun în sala a II-a ori în grădină, er după prânqu petrecere socială cu joc în sala cea mare. La adunarea generală, precum și la petrecerea socială este rugată a participă întreaga inteligență română din Mediaș și juru, precum și toți amătorii literaturii și culturii poporului român.

Mediaș, 16 Iuniu 1892.

Ioan Moldovan, Ioan Ghendi,
protop. și președ. desp. actuar.

Dion. Romant, casar.

Convocatoru.

Conform statutele Asociațiunii noastre (§ 21) și concludului adus de subcomitetul Despărțmintului nostru prin acesta se convocă adunarea generală a Despărțmintului XXII (Bistrița) alu „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român”, ce se va ține în comuna Borgo-Prundu în localul școlii populare fundamentale la 31 Iuliu st. n. înainte de amădi la 10 ore. Programa: 1. Participare la serviciul divin în biserică locală. După aceea intrându-se cel prezenți în localul școlii urmăz: 2. Cuvintu de deschidere prin directorul despărțmintului. 3. Constatarea membrilor vechi și înscrierea de membri noi. 4. Raportul comitetului prin secretarul despărțmintului. 5. Raportul casarului. 6. Esmierea unei comisii pentru censurarea raporturilor; raportul acesteia. 7. Cetirea disertațiunilor admisibile intrate la comitet și eventuale declamațiuni; 8. Propuneri deosebite cu privire la locul și timpul adunării generale viitoare, și cu privire la scopurile „Asociațiunii” noastre. — În vederea scopului nostru cultural românesc înțregă inteligența noastră și poporeni nostri din toate comunele despărțmintului nostru și alți binevoitori sunt călduros rugați a se prezentă la această adunare și a sprijini prin prezența și jertfa lor interesele morale și materiale ale „Asociațiunii” noastre. Tot-odată sunt rugați acei stimați domni, cari ar dori a ceti cutare disertațiune instructivă pentru poporul nostru la acea adunare, să binevoască a-și însinua elaboratele la comitetu cel puțin 3 zile înainte de adunarea generală.

Bistrița, 19 Iuniu st. n. 1892.

Gabriel Manu, Dr. Gabriel Tripon,
direct. desp. secretar.

Invitare la prenumerațiune.

Cu 1 Iuliu st. n. se începe abonamentu nou la „Unirea”. Prețurile sunt însemnate în fruntea foii.

„Unirea” represintă și apără interesele bisericei române greco-catolice. „Unirea” nu este fõe de partid, fiindcă biserica, în a cărei serviciu stă, nu e o instituțiune de partid, ci o instituțiune dumnezească ridicată sus preste ori și ce partid omenesc. Chiar

Pre fața lui Vezinas se ivesce ună surisă aprobătorie.

„Te imputernicesc,” dice el, „să faci cu ei totă ceea-ce vei afla de bine, dar omorîți nu trebuie, căci poți avea lipsă de brațe câtă de multe. Ei vădându-se descoperiți și prinși voru fi mulțamitori față de acela, care le va oferi o mörte mai onorifică decâtă cea de mâna călăului. Și în fine vădëndu, că toate suntă perdate, voru iubi celă puțină patria, ce trage de mörte.”

Dapix se uită întrebătorie la domnulă său.

„Cu prinsonerii romani vei tractă cătă de aspru. Îi vei închide într'o temniță separată de celealalte: în loculă de tortură. Îi vei da pre mâna femeiloră călăului spre a-i chinuși și astfelă a-i silă la mărturisiri. Eă voiă face aici cercetări mai dese spre a întrebă despre planurile împăratului Romaniloră. Cândă torturele voru fi gata spre a se începe, să mă chemă de ori unde voiă fi. Dimineta regele va pleca la armata din munți. Decă te grăbesce și-ți iea ostași de ajunsă spre a reuși cu acestă primă plană. Primele legiuni, ce voru sosi, precum scii, le va conduce Longinus. Dela elă avemă să störcemă, dacă nu de bună voe, cu sila, mărturisiri prețioase, pre cari le vomă folosi la facerea planuriloră nostre de apărare. Dacă acestea două întreprinderi își voru succede, te voiă numi căpitană la pedestriamea cu lănci. Întru cătă vei puté, nu te espune pericolului, deörece ranele fiindu-ți încă prospete ușoră s'ar puté deschide. Prin sângele perdată vei slăbi prea multă, neputëndu implini ală doilea plană cu multă mai mare și mai hotărîtă asupra sorții patriei. Conjurații unde aă ținută ultima loră adunare și ce aă hotărîtă mai nouă?”

„Eă de öce zile,” răspunde Dapix, „n'am putută spionă și auzi nimica. Pretinulă meă Cotiso a avută gândulă bună, de m-ă implinită datorințele mele. Elă vădëndu pre principală urđitori ai complotului sosiți, ér pre mine nici chiară a două zi, urmări pașă de pașă pre Duras și pre Ziraxis. A fostă așa de norocosă, de a aflată, că adunarea cea mai de apröpe se va ține în locuința ună omă din satulă vecină. Ce întimplare minunată! Acelă omă eră unchiulă lui Cotiso. Acolo aă hotărîtă, să se împartă în două părți. Una să urmărescă pre regele, ér a două să rămână aici și prinđendu-te să potă preda cetatea în mâna inamicului. Tot-odată voru să domolască mânia lui Traiană cu obiecte prețioase din tesaurulă țerei adunată și păstrată din rege în rege, din acea comöră neprețuită, ce formeză mândria poporului Daciloră, care vede într'insa cele mai neșterse souveniră ale expedițiuniloră glorioase din țerile vecine. Nici ună rege încă nu s'a atinsă de ea până acum nici chiar în lipsa cea mai mare. Pentru ea și-aă vörsată sângele și și-aă dată viața mii de Daci. Și ei? Netrebnicii!”

La acestea cuvinte rostite cu necasă amară Dapix îngenuche înaintea domnului său și privindu-lă rugătorie dice:

„Și tu, beliduce ală Daciloră, lăsa-vei, ca ea să se facă pradă trădătoriloră și inamiciloră națiunii? Mai bine să fie îngropată în pământă.”

„Scölä-te și fii numai liniștită,” îi răspunde Vezinas cu bunăvoință și cu o voce, din care se poté simți, că elă s'a gândită la așa ceva. „M'am sfatuită de multă cu

regele, ce e de făcută cu tesaurulă. Acela acum e de vreme îndelungată — de cândă Romanii aă trecută Danubiulă — îngropată în pământă într'o pădure de brađi. Secretariulă regelui la îndrumările mele l'a dusă cu öce ostași și l'a ascunsă într'o peșteră afundă.”

„Și ostașii nu voru tradă cauza?” întrebă respectuosă Dapix, care se simte vătămată, că nu l'aă încredințată pre elă cu implinirea ună lucră așa de importantă.

Vezinas îlă privesce cu o căntătură misterioasă și nedescrictibilă.

„Aceia nu voru tradă nici odată. Durere! Venindă înapoi l'a atacată o cötă de hoți. Secretariulă numai calulă său a avută atunci de a-i mulțami scăparea.”

Dapix nu dice nimica. Ochii însă îi destăinuescă o gröză zădarnică ascunsă.

Este ună omă înfricoșată domnulă lui, cândă cineva îi încrucieșeză planurile.

Pre mulți servitorii, cari n'aă știută a-și domoli curiositatea, ci aă voită a sci, ce face domnulă loră în totă sara în camera de tortură, i-a alungată și esilată nesciindă nimeni, unde. Destulă că aceia nici odată nu s'aă mai rentorsă în patrie!

Însă acum se întimplă aceea, că Dapix scie, pentru-ce generalulă cerceteză loculă acela? Aă fostă chiară împreună acolo de repeșite ori. Și totuși nu e esilată. Din contră poșede mai multă ca ori cândă încrederea generalului. Öce ani de servițiu credinciosă și statornicie neclintită l'aă dusă pre Dapix acolo, unde a ajunsă, unde nimeni dintre consoții lui n'a putută ajunge vre-odată. Cinci săptămăni aă trecută, de cândă fuseră ambii în camera de tortură. Atunci Dapix a văđută pentru ultima oră acelă tesaură ală țerei, pentru siguranța căruia elă așa de tare trömură.

Două zile mai tärđit secretariulă regelui cu cei öce soldași l'a dusă pre trei öeci de cai și l'a îngropată într'o peșteră anume făcută, preste intrarea căreia a răsturnată o stöncă enormă.

Dapix s'a mirată, cândă a auzită, că tesaurulă e dusă departe, fără ca elă să scie ceva. Dar și-a adusă aminte, că nimenuia nu-i este permisă a sci loculă, că secretariulă regelui în prima luptă, la care a participată, a căđută lovită de o săgétă în peptă și de alta în spate, că e mai bine a a nu sci acestă secretă periculosă.

Dapix trösare ca spăriată dintr'ună somnă adăncă la cuvintele, cu cari domnulă său întreprupe tăcerea:

„Etă,” dice acesta aspru, „dimineta s'a ivită, și noi nici n'amă închisă ochii. Mergemă. Regele va pleca acuși, și nesmintită trebuie să fimă acolo. Te deghiséză bine și te mestecă printre poporă, ca nu cumva vre-ună trădătorie să te recunöscă, că dacă te-ar recunöscă, toate contraplanurile ne voru fi nimicite. Bagă samă numai, să scii, cari și căți voru rămăne aici și căți voru urmări pre regele, pentru ca de timpuriă să ieai măsurile de lipsă spre a le sdrobi planurile loră mișelesc. Regele, — ori cari voru merge după elă, — va sci, ce are de făcută. Îi voiă spune. De ajutorie poți lua pre amiculă têu Cotiso. Vă recomandă însă la amindoi precauțiune, deörece Duras vede cu singurulă ochiă, cătă voi amindoi cu amindoi ochii. Eă voiă însoti pre regele până la ună locă anumită spre a-i mai cere sfaturi, și

așa voiă vedé și eă pre conjurații, cari se depärtéză. Acum te dă. Pregătesce-mi ună cală. Regele credă că este gata de multă de plecare. Dea ceriulă, ca planurile să ne fie încoronate de succesă, ca multă iubita și cercata noastră patrie să reînvieze.”

(Va urmă.)

Bibliografie.

Mitropolitulă Dr. Ioană Vancea de Buteasa. *Schiță biografică.* Blașiulă 1890. 8° mică. Prețulă 10 cr. Venitulă curată este destinată pentru internatulă de fete din Blașiulă. Recomandămă lățirea acestei prea interesante scrieri în cercuri cătă se poté mai întinse.

Nopti de iernă. *Novelă pentru poporă de George Simu.* Volumulă I. Gherla. Editura și tiparulă tipografiei „Aurora” A. Todoran 1892. 8° mică, pag. 250. Prețulă? — Volumulă acesta de novelă are următorulă cuprinsă: Dascălulă Procopie. — Măriöra. — Fântăna dorului. — Pöcatele părințiloră. — Nu credeți pretiniloră. — Gânduri zădarnice.

Novelăle suntă interesante și scrise în stilă populară. Potă fi cetite cu folosă de pricepătorii nostri de carte. Edițiunea încă e frumösă, și tiparulă cu gustă. Laudă domnulă Simu, colaboratorulă nostru, și tipografiei Todoran, care va avé ună merită nespuse, lățindă printre poporulă nostru scrieri morale și instructive.

Diverse.

Întroducerea carteloră postale. Cei mai mulți ömeni folosescă — și încă desă — cartele postale, fără a cugetă macară la inventatorulă, loculă și timpulă întroducerii loră ca mijlöce de comunicațiune, cu toate că și aceste bucăți de hărtie își aă istoria loră.

Dr. E. Hermann, profesoră de economie națională la academia militară din Wiener-Neustadt lucrändu la opulă economică „Leitfaden in der Wirtschaftslehre” publicată în Gratz la 1870, ajunge la cugetulă practică de a recomandă întroducerea carteloră postale în corespondență. Elă rezonă: Suntă multe corespondințe, cari după cuprinsulă loră nu aă lipsă nici de cuvertă nici de sigilare și nici de alte formalități stilistice recerute la o epistolă, și totuși pentru acestă genă de corespondințe nu s'a aflată încă o formă mai simplă, mai comodă și mai puțină costisitoare. Elă cugetändu asupra lucrului vine la idea, că anumite blanchete provöđute cu marce și puse în circulațiune din partea statului ar puté scuti pre corespondenți de inconveniențele împreunate cu scrierea și expedarea unei epistole. Idea o comunică și tinerei sale soții, care rămase încântată de ea. Ori cătă de genială se părea invențiunea profesorului Hermann, elă nu și-o putea pune în praxă, de aceea întră în legături cu inspectorulă generală de pre atunci ală posteloră austriace, br. Maly de Vevanovic. Acestă bărbatū luminatū avū și istețimea și energia de a esoperă curëndu punerea în circulațiune a carteloră numite postale, cari suntă așa dară o invențiune austriacă. Esemplulă Austriei în privința carteloră postale l'aă urmată și celealalte state, și adă vedemă cartele lățite în totă lumea.

Dr. Sterie N. Ciurcu

Viena, IX Pelikangasse 10.

Cabinetulă de consultațiune cu celebritățile medicale și cu specialiștii dela facultatea de medicină din Viena.

Consultațiuni și prin corespondință.

Economie.

Cândă să secerăm? Răspunsul la această întrebare curiosă (?) s'ar păre foarte simplu: „Vom seceră, cândă ni-să cöpte holdele.“ Sigur, că nimeni nu va seceră holdele necöpte, numai câtă terminul de „cöpte“ admite ună înțelesul mai larg. Botanică numescă cöptă o sēmēntă, cândă e în stare a încölti, ceea ce se întâmplă, îndată ce se învîrtoșeză puțin. Noi economii nu ne putem mulțămi cu această esplicare, după ce din grăunțe destinăm pentru sēmēntă numai o cantitate mică, și apoi și aceea până pre timpul sēmēntatului o ținem în hămbare, unde ușor s'ar strică. Noi în cöcere destingem trei stadii. Stadiul primă al cöcerii intră atunci, cândă grăunțul primescă o colöre galbină, strinsă între degete nu se sfarmă decâtă cu greă, dară cu unghia se pöte despica ușor; paiful în stadiul acesta se îngălbinescă spre vîrf, precăndă cătră rădăcină rămăne totă verde. După câteva zile, fiindă timpul favorabil, grăunțul se întărescă, colörea îi devine roșetică, eră paiful se îngălbinescă de totă, și atunci holda se află în stadiul cöcerii depline. Dacă holda și după acesta rămăne nesecerată, paiful se înalbescă și devine fragil, și ne mai subministrăndă nutremită de ajunsă grăunțului, acesta se scutură ușor și cade. Acesta e stadiul rescöcerii.

Experința ne învătă, că mai consultă este a seceră holda în pargă sau în primul stadiu al cöcerii. Atunci se taie mai ușor și nu se scutură, grăunțul are o colöre foarte recomandabilă, și nu-i lipsescă nici greutatea recerută; pânea pregătă din grăul secerat în pargă încă e cu gust. Altă avantajă al seceratului în pargă este, că palele nefiindă uscate de totă, se potă folosi și ca nutreț la vite. Dacă holda e buruenösă, e bine să se lase mănunchii câtă timpă nelegăți, ca să trecă söröle prin ei, asemenea și snopi să rămăne în clăi, ca să se usce buruena. Grăul destinat pentru sēmēntă trebuie lăsat, să se cöcă deplin, căci atunci și grăunțele suntă mai dezvoltate și răsără mai bine. Nici odată nu trebuie lăsată holda să se rescöcă, căci prin aceea se causcă daună scuturându-se multe grăunțe, eră în comerț nu-i așa cercată grăul rescöptă ca celalaltă.

Exposiție de albinărită. Cu ocaziunea congresului al 37-lea al stuparilor germani, austriaci și ungari, care se va ține în anul acesta în Budapesta, se va aranja și o expoziție de albinărită. *Obiectele* expoziției, care se va deschide în 11 Septembrie și va dura până în 31 Octombrie, vor fi: miere, industria de miere, aparate pentru stupărită, plănte, cărți subministrăză miere, aparate și cărți pentru propunerea albinăritului. *Premii din partea statului:* 3 medalii de aur, 10 de argint și 25 de bronz; *din partea reuniunii de albinărită:* 3 medalii de aur, 20 de argint, 50 de bronz. *Remunerațiunii în bani:* 5 de câte 5 galbin, 10 de câte 3 galbin, 20 de câte 1 galbin, 50 de câte 3 taleri à 1 fl. Insinuările le potă face esponenții la direcțiunea museului comercială până în 1 Augustă a. c. Obiectele se trimită până în 1 Septembrie, eră albinele vii până în 10 Septembrie. Taxă pentru locă la expoziție nu se plătescă. La transportă pre calea ferată se va concede o reducere de 50%.

Bursa de Budapesta.

Din 28 Iuni st. n. 1892.

Renta de aur ung. 4%	110.50
„ „ hărtie „ 5%	100.60
Impreună cu câștig ung.	117.—
Amortisarea detoriei căilor ferate de Ostă ung. (1-ma emisiune)	119.50
Amortisarea detoriei căilor ferate de Ostă ung. (2-a emisiune)	100.—
Bonuri rurale ung.	94.75
„ urbariale ung.	100.—
Obligațiunile desp. regaliilor	99.70
Impreună cu premii ung.	142.25
Losuri pentru regularea Tisei	135.50
Renta de hărtie austriacă	100.50
„ „ argintă austriacă	95.50
„ „ aură austriacă	113.—
Losurile austr. din 1860.	141.50
„ Viena	160.—
Acțiunile bancii austro-ungare	995.—
„ de credită ung.	358.50
„ „ austr.	315.—
Obligațiunile cu câștig ale băncii ipot. ung. nomul «Albina»	101.—
Galbeni împărătesci	5.67
Napoleon-d'or	9.48
Mărci 100 imp. germane	58.50
Londra 10 Livres sterlingi	119.40

Editor și redactor răspundător:

Dr. Vasiliu Hossu.

163 szám vh.
1892

(16) 1—?

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében, ezennel közhírré teszi, hogy a gyulafehérvári kir. törvényszék mint csődbíróság 3662/892 számú végzése folytán, Balázsfalván csődbe jutott Lieblich Izidor kereskedői cég ellen, az ellene elrendelt kielégítési végrehajtás foganatosítása alkalmával bíróság lefoglalt és 677 frt 74 kr-ra becsült összesen 101 adósainál, hitelben vásárolt árucikkek vételárában még kün levő követelése nyilvános árverés úján eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. járásbíróság 794/1892 sz. kiküldést rendelő végzése folytán Balázsfalván a városházánál leendő eszközlésére 1892-ik év Julius hó 14-ik napjának délután 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében, a legtöbbet igézőnek becsáró alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz fizetendő.

Kelt Balázsfalván 1892-ik évi Junius hó 28-ik napján.

Thát. György,
kir. bir. végrehajtó.

Nr. 228—1892.

(15) 2—3

Edictü.

Fiindü-că Niculae Tomuța Dămiană greco-catolică din Șoroștină de patru ani și 6 luni și-a părăsită pre soția sa legiuită Rachila Coțofană greco-catolică totă din Șoroștină, și nu se scie ubicațiunea aceluia, prin această se cităză, ca în termină de ună an și o zi să se prezenteze înaintea subscrisului, căci la din contră precesul divorțială urdită în contra lui de cătră soția sa se va pertractă și decide și în absența lui. **Blașiü, 23 Iuniü 1892.**

Georgiü Bărbatü,

adm. prot. gr. cat. alü tract. Blașiului.

Fundată în an.
1858.

FRANCISCU WALSER

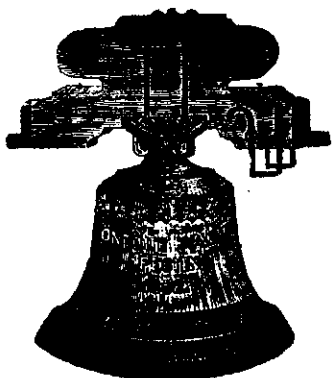
Liferantă de curte
alü Alteșei Sale
imp. și reg. Archiducele Iosifü.

proprietariul primă fabrică ungare de mașine și recnisite de pompieri, turnătorii de clopote și metală

Budapesta, VII, strada Rottenbiller, Nr. 66

recomandă atențiunei preanonraților domni preoti

TURNATORIA SA DE CLOPOTE

(4) 23—52

în care se fabrică atâtă grupuri câtă și clopote singuratică: cu scaune de fieră patentate și cu chivere (cörne) scutite de frecare. Fabrica a liferată dela întemeierea sa 1800 clopote mari de metală, într'altele și celă dela metropölia din Bucuresci în greutate de 8000 kilograme.

Se află umbiatöre scutite de mirosu, arangiamente pentru băi, conducte pentru apă și pompe pentru fântăni.

Preliminare de spese și Prețü-couranturi se trimită la cerere gratuită și franco.

Distinsă în anul 1885 la expozițiunea regnicolară din Budapesta pentru lucru escelentă, progresă și capacitate de concurență cu diploma cea mare de onöre.

Cu deosebită stimă cuteză a încunoscintă pre **Veneratulü Clerü greco-catolicü,** că precum și până acum iaă asupra-mi gătirea de **iconostase, amvöne, altare**

și alte obiecte de ale instruirei interne a bisericelor, în ce privescă lucrul de mäsari și de sculptoră, de colorare respective de marmorisare și de prevedere cu icöne sante, dimpreună cu aședarea acelorü obiecte în fața locului, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proleste colorate servesotă cu placera.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice ată eăstigmată recunöscere deosebită, si töte më îndreptătescü la sperarea, că Veneratulü Clerü më va împärtăși occasional-minte de prețuită-i încredere. Silința mea së va îndreptă totă-deauna într'acolo, că și de aci înainte se merită renumele celü bunü, care mi-lam căstigmată până acum.

Prin tarifulü de zone dispărändü departările, prin această capacitatea de concurență mi-sa mărită.

Rogändu-mă pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 10 Ian. 1892

cu deosebită stimă

Carolü Müller,

auritorü și fabric. de recuis. biseric.

(5) 10—26

Articolul de lege XV din 1891 despre îngrijirea pruncilor.

(Sanționată în 28 Aprilie 1891. — Publicată în „Országos Törvénytár“ la 5 Mai 1891.)

Capitolul I.

Despre scopul îngrijirii pruncilor și despre instituturile menite spre acestu scop.

§. 1.

Scopul îngrijirii de prunci este de o parte a feri pre copiii de 3—6 ani prin cultivare și purtare de grije de pericolele, cari pot să-i ajungă în lipsa părinților, de altă parte a promova dezvoltarea lor corporală, spirituală și morală prin dedarea lor la ordine și la curățenie, precum și prin desfășurarea amesurată etății a istețimii, a inteligenței și a sentimentalității lor.

Învățământul prescris prin articolul de lege XXXVIII din 1868 pentru școlile populare elementare nu are loc în asilele de copii.

§. 2.

Spre scopul acesta sunt menite:

1. Grădinele de copii, cari vor fi conduse de crescători calificate, sau în lipsa acestora de crescători.

2. Asilele de copii susținute sau preste anul întreg sau numai interimal (preste vară), cari vor sta sub paza unor îngrijitori apte atât din punct de vedere moral cât și intelectual.

§. 3.

Grădini și asile de copii pre lângă observarea condițiilor statorite în §§. 6—14 ai legii presente pot să înființeze și să susțină: statul, comunele, confesiunile, persoanele morale și persoanele particulare. Privitor la obligămintul acesta al comunelor sunt a se considera de normativi §§. 15—21 ai legii presente.

Comunele, confesiunile și persoanele morale sunt datore numai să anunțe inspectorului regesc de școle faptul deschiderii grădinei sau a asilului de copii. Din contră persoanele particulare pentru concesiunea de a înființa grădini sau asile de copii trebuie să recurgă la inspectorul regesc de școle.

§. 4.

Unde se află grădina sau asilul de copii, fiesce-care părinte ori tutor este dator a-și trimite în ele prunci sau pupili dela 3—6 ani, afară de casul când ar pute dovedi, că copiii sunt îngrijii și supravegheați de ajuns fie acasă fie aiea.

Pre acelu părinte sau tutor, care la provocarea comisunii supraveghetore competente (§. 22) n'ar dovedi-o acesta și totuși nu și-ar trimite pruncul sau pupilul în grădina sau în asilul de copii, antistia comunală îl poate pedepsi cu o mulț de bani, care se poate urca gradat dela 10 crucer până la 50 crucer și care se poate demăsura și de mai multe ori, care mulț va trece în favorul casei grădinei ori a asilului de copii.

§. 5.

Este opritu a primi în grădinele sau în asilele de copii prunci morboși sau cretini.

Alcum în privință igienică cu privire la instituturile acestea încă sunt normative cele cuprinse în §§. 27—35 ai articolului de lege XIV din 1876 (cu excepțiunea §-lui 34) și în §. 3 al articolului de lege XXII din 1887.

Capitolul II.

Despre recerintele și cerul de activitate al grădinelor și al asilelor de copii.

§. 6.

Grădinele și asilele de copii trebuie să fie zidite amesuratu împrejurărilor locale corăspundetore regulelor igienice și de siguranță împotriva focului, și edificiul trebuie să fie provădit corăspundetore numărului pruncilor (avendu a se compută într-o sală cel multu 80 de prunci și la fiesce-care prunc cel puțin un spaț de 0'8 metri pătrați), cu încăperi destul de număroase, spațioase, luminoase, ușore de ventilat și de ajuns ajustate, ăra în liber cu un spaț acomodat de joc și după putință plantat cu arbori.

Edificiile școlare pot să fie întrebuințate pre timpul ferilor celor mari ca asile de vară.

§. 7.

Sub îngrijirea unei crescetore, respective a unei îngrijitore de asil, nu pot să fie mai mulți de 80 de copii. Dacă numărul pruncilor primiți trece preste 40, atunci este a se da la dispoziția crescetorelor o îngrijitore stabilă, ăra la dispoziția îngrijitorei de asil o servitore aptă.

§. 8.

Cercul de activitate a grădinelor și întru cât e cu putință a asilelor de copii este: instruirea pruncilor la rugăciuni evlaviose, la vorbire pricepută și la cântări; din timp în timp ocuparea lor cu eserciți gimnastice și cu jocuri corăspundetore etății, avendu-se totdeauna în vedere și dezvoltarea înțelesului; dedarea lor la lucruri de mână, cari nu îngreună puterile lor trupesci și sufietesci, ci le potențază istețimea, precum și la ordine, curățenie și purtare cuviinciosă.

Asilele de vară avendu de scop mai cu samă îngrijirea pruncilor, se mărginesc numai la cultivarea pruncilor, precum și la dedarea acelor la ordine, curățenie, purtare cuviinciosă și la ocuparea lor cu jocuri.

În asilele de vară pot fi primiți prunci și mai mici de 3 ani, nu însă și prunci dela țită.

În grădinele și asilele de copii ocuparea pruncilor, a căror limbă maternă nu este cea magiară, este a se împreună cu introducerea în cunoștința limbii magiare ca a limbii de stat.

§. 9.

În grădinele și asilele stabile de copii cu caracter confesional, — ori cine ar fi, cel ce le-a înființat și le susține, — prunci aparținători la confesiunea respectivă pre lângă rugăciunile evlaviose amintite în §. 8 pot fi instruiți și la rugăciuni confesionale.

Dacă susținetorul unei asemenea grădini sau a unui ast-fel de asil

stabil se folosese de acestu drept al său, atunci prunci celor de altă confesiune pot fi dispensați dela obligămintul de a cerceta aceste grădini sau asile stabile de copii, provădit în §. 4 al legii presente.

§. 10.

Grădinele și asilele de copii sunt a se ține deschise, întru cât permit jurstările comunei, desu de dimineț până de sêra. Țilele de Duminecă și de sêrbătore de comun sunt țile de repaus. Feri mai lungi, dară cel multu de o lună, pôte stator auctoritatea locală supraveghetore contemplată în §§. 22, 24 și 25, dar de comun în lunile de iernă.

Capitolul III.

Despre crescetore și îngrijitore.

§. 11.

În grădinele de copii pot fi aplicate numai crescetore (crescetori), cari și-au dobândit calificațiunea în vre-unu institut de crescetore (crescetori) din patrie.

Crescetorele, cari vor fi căștigat în străinătate o calificațiune corăspundetore cursului prescris în §. 34, pentru a-și pute nostrifica diplomele sunt datore a depune la unu institut din patrie, îndreptățit spre acesta din partea ministrului de culte și de instrucțiunea publică, un esamen suplitoriu din limba magiară, din istoria și din constituțiunea patriei, precum și din elementele geografiei.

§. 12.

Ca îngrijitore la asilele stabile de copii pot fi aplicate numai acele, cari vor fi depus esamen și vor fi dobândit testimoni despre capacitatea lor de activitate și despre cunoștințele lor din limba magiară în vre-unu institut de crescetore sau în vre-o grădină bine ajustată și instruată, înainte inspectorului regesc de școle.

Regulamentul detaiat privitor la calificațiunea îngrijitorelor dela asilele stabile și de vară îl statorcesc ministrul de culte și de instrucțiunea publică.

§. 13.

În grădinele de copii susținute de stat, comune, confesiuni și persoane morale crescetorele se aplică pre viață, și din stațiunile lor nu se pot delatură decât la cas de neglijință mare, de transgresiune morală, sau dacă nu și-ar împlini datorințele statorite prin lege și ordinațiuni; dar și atunci numai din partea comisunii administrative comitense (în Budapesta consiliul comunal al capitalei), respective din partea auctorității bisericesci superioare, și pre basa unei cercetări disciplinare, se pot ridica din post.

Sentințele aceste vor trebui să se subșternă ministrului de culte și instrucțiune publică, și anume sentințele aduse în cauzele disciplinare ale crescetorelor aplicate la grădinele susținute de stat, de comune, de persoane morale, spre întărire, ăra sentințele aduse în cauzele disciplinare ale crescetorelor aplicate la grădinele susținute de confesiuni, spre luare spre știință.

Dacă în contra crescătorilor aplicate la grădinele de copii susținute de confesiuni, din cauzele înșirate în punctul primă al acestui paragraf s'ar ridica plângeri, și cercetarea disciplinară nu s'ar fi începută încă, atunci la provocarea ministrului de culte și instrucțiune publică auctoritatea confesională superioară e dată să dispună începerea cercetării și să înștiințeze pre ministru despre rezultatul ei.

Societățile și reuniunile, la casă dacă ar fi fost disolvate, și disolvarea ar fi fost aprobată din partea auctorității competente, sunt scutite de obligațiunea de a se îngriji de aplicarea și respective susținerea pre vieță a crescătorilor, ce au fost aplicate în grădinele de copii susținute de ele; însă isă datore să le dea o escontentare finală corăspunzătoare cu salariul lor anual, decumva numai în contractul încheiat cu îngrijitorii nu s'a prevădutu vre-o altă dispunere, și decumva dăsele nu și-ar căpeta altă aplicațiune cu cel puțin atâta remunerațiune.

§. 14.

Salariul crescătorii sau a îngrijitorii ilu statorcesce susținătorii grădinei de copii sau alu asilului după împrejurările locale. Insa salariul crescătorii (crescătorului) aplicate la gradinele de copii susținute de stat, de comună, de confesiune sau de persoană morală, nu pôte fi mai mică de 300 fl., în orașele cu mai multă de 10,000 de locuitori de 400 fl. Salariul îngrijitorii aplicate în asilele stabile, afară de quartir, trēbue să fie de cel puțin 120 fl., era îngrijitoria aplicată în asilele de vară nu pôte să aibă mai puțin de 10 fl. pre lună.

Dacă afară de quartir aru mai fi și alte emoluminte în natură, ele se voru compută în salariu după prețului lor presentu.

Crescătorii (crescătorii) apartinătoare la vre-unu ordū cālugărescu se voru prevedē și salarisă amēsuratū regulelor respectivului ordū.

Capitolū IV.

Despre îndatorirea de a ridica și de a susține grădini și asile de copii.

§. 15.

Tôte orașele cu magistratū, mai departe tôte comunele, ce servesc de reședință a vre-unui comitatū, fără considerare la suma plătită în darea de statū directă, precum și tôte comunele, cari plătescu dare anuală directă de preste 15.000 fl., — înțelegendū aci nu numai darea comunei ca atare ci și darea contribuabililor amintiți în §. 18, — sunt datore să ridice din puterile sale proprii grădina și respective grădini de copii, și să le susțină amēsuratū dispozițiunilor legii, decumva până în presente nu au de acele, sau decumva sunt cel puțin 40 de copii, cari nu se potū aședă în grădinele existente de copii, respective decumva pre basa §-lui 9 din lege nu se aședă în acele, și copiii respectivii nu se bucură de supraveghere și îngrijire permanentă.

O astfel de grădină de copii numai cu concesiune ministerială se pôte străformă în asilū de copii.

§. 16.

În înțelesul §-lui 18 comunele, cari solvescu o dare directă de statū de 10.000—15.000 fl. la anū, și în cari sunt cel puțin 40 de prunci, cari nu se află sub îngrijire continuă, sunt detore a înființa asile stabile de copii; comunele, cari solvescu o dare directă de statū mai mică de 10.000 fl. la anū, și în cari se află cel puțin 15 prunci fără continuă îngrijire, sunt datore a înființa asile de vară.

§. 17.

Îndatorirea comunelor statorită în §§. 15 și 16 se estinde și la ridicarea de grădini și de asile pre sama pruncilor aflători pre puste și pre la hodăi, întru câtū adecă ar concede-o justările locale.

§. 18.

În lipsă de alte averi și venite, atātu orașele cu magistratū câtū și comunele, potū să eiecteze spre scopul înființării și a susținerii de grădini și de asile de copii o dare suplinitore, care nu pôte să trecă preste 3%.

Darea acēta suplinitore se eiecteză, în percente după darea de pământ, de casă, de venit, după darea întreprinderilor și reuniunilor obligate la rațiociniū publicū, după darea de băi, în sfârșitū după darea de interese și de rente, ce este a se plăti după capitalele și rentele, ce formeză obiectul unei fassii personale, și la încassarea ei sunt a se privi de normative dispozițiunile articolului de lege XLIV din 1883 despre manipularea dărilor publice; însă după restanțe nu se potū încassa percente de întârziere.

La solvirea dării acesteia suplinitore, respective la întregirea acesteia dări până la 3%, sunt îndatorați toți locuitorii și proprietarii unei comune și a unei puste adnaxate pre cale administrativă la comuna aceea, cari nu plătescu deja pentru susținerea unei grădini sau a unui asil de copii corăspunzătorii legii, din aceeași comună sau pustă, 3% după dările de statū înșirate în alineatul precedent și cari îngreuneză comuna sau pusta respectivă.

Locuitorii și proprietarii pustelor și hodăilor, în cari nu se află grădina sau asil de copii, sunt scutiți dela solvirea dării comunale suplinitore până atunci, până cândū auctoritatea supraveghetore competentă va adeveri, că prunci de pre puste și de prin hodăi nu potū să umble în nici una dintre grădinele comunale de copii și că comuna nu pôte să și împlinescă obligamintul cuprinsu în §. 17.

Comunele acele, cari după darea directă de statū au statorite dări suplinitore mai mari de 20%, potū să eiecteze dări suplinitore pentru înființarea de grădini și de asile de copii numai cu învoirea ministrului de interne și a celui de finanțe.

§. 19.

Statul, dacă află de lipsă, pôte să înființeze și să susțină ori unde, ținendū în evidență chiar și puste și hodăile, grădini și asile de copii reclamate prin împrejurările locale, și spre acoperirea

speselor pôte întrebuița darea suplinitore de cel puțin 3% statorită în §. 18, decumva darea acēta n'ar fi eiectată deja spre scopurile grădinei sau a asilului de copii esistentu în comună. Dar și cu privire la obligamintul de solvire a dării acesteia suplinitore sunt a se privi de normative dispozițiunile §-lui 18.

§. 20.

În comitate de acele, în cari pre basa §-lui 9 alu art. de lege XV din 1883 pentru scopuri culturale este eiectată o dare suplinitore comitatensă, care ajunge la 3% ale dărilor directe de statū și cel puțin în două părți se folosesc pentru îngrijirea pruncilor, nu se mai pôte eiecta în comunele singuratice și darea suplinitore provădută în §§. 18 și 19 ai legii presente.

§. 21.

În grădinele și asilele de statū și comunale prunci sunt a se primi fără considerare la confesiunea și la limba lor maternă. Dela prunci, cari frecuenteză grădinele de statū ori cele comunale, se pôte primi o taxă moderată corăspunzătoare jurstărilor locale, însă părinții, cari voru dovedi paupertatea sa, sunt a se scuti dela solvirea acestor taxe. În asilele de statū și comunale nu se solvesce taxă.

La casă, cândū în vre-o comună nu s'ar fi înființatū grădina sau asil de statū ori comună, în grădinele sau asilele susținute acolo de confesiuni ori de persoane private sunt a se primi pentru solvirea unei taxe moderate și corăspunzătoare jurstărilor locale toți prunci fără deosebire de confesiune și de limbă maternă, însă numai până la numărul statoritū în §. 6.

Prunci acelor părinți, cari voru dovedi paupertatea lor, și aici sunt a se primi fără taxe.

Capitolū V.

Despre direcțiunea și inspecțiunea grădinilor și asilelor de copii.

§. 22.

Grădinele și asilele de copii stau sub direcțiunea și inspecțiunea nemijlocită a comunei politice, era cele confesionale sub direcțiunea și inspecțiunea nemijlocită a comunei bisericesci.

Direcțiunea și inspecțiunea acēta atātu comuna politică, câtū și cea bisericescă o deprinde prin o comisiune supraveghetore stătătoare cel puțin din 5 membri aleși. Pre membrii acestia îi alege reprezentanța comună, respective senatul bisericesc, sau în lipsă de senat bisericesc organizat, pre basa unui regulament, ce-lu va statori auctoritatea superioară confesională, îi voru alege aceia, cari sunt membrii comunei bisericesci, sau și aceia, cari contribue în mod stabilu la susținerea grădinei ori a asilului, dintre locuitorii comunei politice (comunei bisericesci), cari știu scrie și ceti.

Dreptul de alegere nu-lu potū deprinde aceia, cari pre basa §-lui 37 alu art. de lege XXII din 1886 sunt eschiși dela alegerile comunale.

Comisiunea supraveghetore constituită se întregesc cu femeii aparținătoare comunei politice, respective comunei bisericesci, cari sunt mai respectabile și cari se interesează de îngrijirea pruncilor. Numărul acestora însă nu poate să întrecă numărul membrilor aleși.

Membrii comisiunii supraveghetore a grădinelor comunale de copii se alegă pre 3 ani, însă tot-deuna pot fi realeși.

§. 23.

Membru din oficiu al comisiunii supraveghetore este tot-deuna protomedicul orașenesc, medicul comunal și cel de cercu, care este datoru a cerceta totu la două săptămâni celu puțin odată, la casuri excepționale, după cum va cere lipsa, și de mai multe ori, grădina și asilulu de copii, a visita acolo pruncii și a face comisiunii supraveghetore propunerile pretinse de regulele igienice. Dacă comisiunea în urma propunerilor medicului nu face dispozițiunile de lipsă fără amânare, medicul este datoru a face arătare numai decâtu inspectorului regescu de școle.

§. 24.

Cumisiunile supraveghetore (bărbați și femei) pentru grădinele și asilele de stată le denumesc ministru de culte și de instrucțiunea publică, și totu elu aplică crescătorele și îngrijitorele.

Regulamentulu comisiunilor supraveghetore a grădinelor de copii de stată ilu statoresc ministru de culte și instrucțiunea publică prin ordonanță.

Personele morale se îngrijesc de direcțiunea grădinelor și asilelor înființate și susținute de dînsele în statutele lor; în lipsa acestora sunt datore a pregăti privitoru la direcțiunea unu regulamentu deosebitu și a-lu așterne spre aprobare ministru de culte și instrucțiunea publică. Crescătorele aplicate de dînsele cu excepțiunea celor alese nemijlocitu din partea comitatelor ca persone morale susținătoare, se întărescu în stațiunile lor din partea comitetulu administrativu comitatensu.

§. 25.

Formarea comisiunii supraveghetore amintite în §. 22 este de lipsă numai în casulu acela, dacă comuna politică ori bisericescă, care susține grădina ori asilulu de copii, nu susține și vre-unu institutu popularu de învățămintu, pentru că la casu contraru agendele comisiunii supraveghetore le implinesc comitetulu scolasticu comunalu sau confesionalu, dar și în casulu acesta în înțelesulu §-lui 23 membri ai comitetulu scolasticu sunt protomedicul orașenesc, medicul comunalu și de cercu, și comitetulu scolasticu amesuratū dispozițiunii §-lui 22 se întregesc cu femeii.

Totu asemenea implinescu epitropiile deja esistente la școlele populare de stată — întregite cu membri femeesci — agendele comisiunilor supraveghetore a grădinelor de copii de stată, cari însă asemenea trebue să aibă între membri pre protomedicul orașenesc, pre medicul comunalu sau de cercu.

Cercul de activitate al membrilor acelora, cari intră în comitetulu scolasticu sau în epitropiile scolastice pre basa paragrafulu acestuia alu legii, se estinde numai la afacerile grădinelor și asilelor de copii.

§. 26.

Agendele comisiunii supraveghetore a grădinelor comunale de copii, respective ale comitetelor scolastice, sunt:

1. Alege, sub presidiulu esmisulu sau alu comisariulu comitetulu administrativu comitatensu, crescătore. Spre întărirea alegerii se poftesc incuviințarea comitatulu administrativu.

2. Decide cu privire la aplicarea îngrijitorei necesare la conducerea asilulu de copii și face arătare despre faptul acesta comitetulu administrativu.

3. Să îngrijesc, ca unulu dintre membrii sei să viziteze grădina și asilulu de copii celu puțin odată pre săptămână, inspectonează activitatea crescătorei și a îngrijitorei, buna conservare a edificiulu, a localităților și a obiectelor de instruire, precum și executarea acurată a ordinațiunilor mai înalte.

4. Vveghază, ca părinții și tutorii conformu §-lui 4 să trimită pruncii în grădina sau în asilulu de copii și în direcțiunea acesta întreprinde pașii de lipsă în coînțelegere cu antistia comunală;

5. se îngrijesc de averea grădinei de copii și cercă a o înmulți. Pentru administrarea averii își alege unu curatoru, pre care ilu trage la dare de samă și-l esaminează ratiociniile.

La validitatea concluseru amintite în alineele 1 și 2 se recere prezența alor două treimi dintre membrii aleși.

Dacă la ședința conchemată pentru alegerea crescătorei sau pentru aplicarea îngrijitorei nu se înfățișază cele două treimi prescise ale membrilor aleși, atunci la o nouă ședință, care trebue să se țină celu multu cu 5 zile după aceea, se decide cu majoritatea voturilor celor prezenți, fără a se avé considerare la numărulu membrilor prezenți.

§. 27.

Agendele comisiunii de supraveghere a grădinelor confesionale de copii, respective a senatulu scolasticu, o determuresc respectiva auctoritate supremă confesională pre lângă observarea celor înșirate în punctele 3, 4 și 5 al §-lui 26.

§. 28.

Inspectiunea supremă de stată preste tôte grădinele și asilele de copii o deprinde ministru de culte și instrucțiunea publică prin inspectorii regesci de școle sau prin locțiitorii lor.

Cercul de activitate alu inspectorilor regesci de școle, statoritu în §. 5 alu art. de lege XXVIII din 1876 privitoru la auctoritățile școleror populare, se estinde și asupra afacerilor grădinelor și asilelor de copii, precum și asupra conducerii spirituale a pruncilor și asupra inspectoneării preste activitatea prescisa în lege a crescătorelor și a îngrijitorelor.

Pre lângă aceste inspectorulu regescu de școle sau locțiitorulu lui în

grădinele și asilele de copii inspectonează și condițiunile igienice, și intru câtu ar observa neglijență ori scădere, pre basa opiniunii protomediculu orașenesc, a mediculu comunalu ori de cercu, însă în casuri mai urgente și mai periculose și fără de acesta, îndrumă comisiunile supraveghetore (epitropiile, comitetele scolastice) de stată, comunale, confesionale și pre susținătorii grădinelor și asilelor private de copii, să iewă fără amânare măsurile de lipsă.

În casu de lipsă dispune pre răspunderea sa. Auctoritățile respective și susținătorii sunt datorii a executa dispozițiunile inspectorulu regescu de școle, potu însă apela în contra ei pre calea inspectorulu regescu de școle în timpulu țermuritu de 5 zile la ministru de culte și instrucțiunea publică, care va decide în conțelegere cu ministru de interne.

Er la casu, cându ar ajunge la cunoscința guvernulu, că la cutare grădină sau asil de copii sunt rele morale sau tendințe contrare statulu, se dispune cercetare, și dacă susținătorulu institutulu n'ar delătura îndată reulu constatatu pre basa cercetării, ministru de culte și instrucțiunea publică pote dispune închiderea fără amânare a institutulu.

§. 29.

Cercul de activitate alu comitetelor administrative comitatense față cu institutele populare de învățămintu, statoritu în punctele 1, 2, 6, 7 și 9 alu §-lui 6 din art. de lege XXVIII din 1876, precum și în punctele 1, 2, 3, 4 și 5 alu §-lui 7 din aceeași lege, se estinde și asupra afacerilor grădinelor de copii.

Afară de acestea comitetulu administrativu:

1. Dispune, ca antistiile comunale pre basa §-lui 4 să se îngrijescă, ca pruncii și pupili părinților și tutorilor obligați să frecuenteze grădinele și asilele de copii.

2. Pre susținătorii grădinelor și asilelor de copii, cari sunt susținute de comune, confesiuni, persone morale ori persone particulare, însă cari nu corespondu recerintelor legale, îi admoniează, pre cei confesionali pre calea auctorității bisericesci concernente, în restimpuri de câte o jumătate de anu de trei ori; după acesta în casuri de ajunsu motivate face arătare ministru de culte și instrucțiunea publică pentru închiderea grădinelor ori a asilelor acelora. Ministru de culte și de instrucțiunea publică pote dispune închiderea.

3. Inspectonează eiectarea dării de 3% provădită în §. 18. și unde află a fi de lipsă, dispune eiectarea ei.

Pre basa punctelor 3 și 4 din §-lu 7 alu art. de lege XXVIII din 1876 estinsu și asupra grădinelor de copii, în causele disciplinare ale crescătorelor aplicate la grădinele de copii susținute de stată, comune ori persone private, ca foru de prima instanță judecă secțiunea disciplinară a comitetulu administrativu, eră ca foru de a două in-

stanță ministrul de culte și instrucțiunea publică. Causele disciplinare ale grădinilor confesionale de copii le regulază §-ul 13.

§. 30.

În capitala Budapesta cercul de activitate al comitetelor școlastice comunale, al consiliului municipal al capitalei și al comitetului administrativ, statorit în §-ul 16 al art. de lege XXVIII din 1876, se estinde și asupra afacerilor grădinilor comunale de copii. În cazul acesta membri din oficiu ai comitetelor școlastice comunale sunt și medicii cercuali, și comitetele școlastice în conformitate cu dispoziția §-lui 22 se întregesc cu membri femeesci.

Capitolul VI.

Despre preparandiile de crescătore.

§. 31.

Crescătorele (crescătorii) își primesc pregătirea teoretică și practică în preparandii de crescătore (crescători), destinate anume pentru scopul acesta.

Elevii de sexul bărbătesc și femeesc sunt a se instrui deosebit.

§. 32.

Preparandii de crescătore pot să înființeze: statul, comunele, confesiunile, persoane morale și persoane particulare, pre lângă împlinirea condițiilor din §§. 31—40.

Planul de învățământ pentru preparandiile de crescătore înființate de stat, comune, persoane morale și persoane particulare, îl statoresc ministrul de culte și instrucțiunea publică. Confesiunile statoresc ele singure planul de învățământ pentru preparandiile de crescătore înființate de dinsele, dar sunt datore a considera planul de învățământ eadată de ministrul de culte și instrucțiunea publică ca un minimum al progresului, ce este a se ajunge în toate obiectele de învățământ.

Comunele și confesiunile sunt datore a arăta cu ocaziunea înființării unei preparandii de crescătore inspectorului regesc de școle planul de învățământ, documentele puterilor didactice și un conspect despre ajustarea institutului.

Persoane morale și persoane private pot să înființeze ast-fel de institute numai cu concesiunea ministrului de culte și instrucțiunea publică.

§. 33.

Condițiunile de primire în preparandiile de crescătore (crescători) sunt următoarele:

1. constituție sănătoasă și întreagă, precum și auz musical;

2. la fete împlinirea anului 14, la feciori împlinirea anului 16, însă mai bătrâni de 40 de ani se pot primi numai pre baza unei concesiuni speciale date de minister;

3. testimoniul școlastic despre absolvarea cu succes a clasei a patra a școlilor medie sau civile și a școlilor superioare de fete sau a clasei a doua a școlilor populare superioare, sau esamenul de primire din obiectele corăspundătoare de învățământ.

§. 34.

În institutele aceste cursul de învățământ durează doi ani.

Obiectele obligătoare de învățământ sunt:

1. religione și morală,
2. limba și literatura magiară,
3. pedagogia, cu respect deosebit la organismul grădinilor de copii,
4. igienă, cu considerație deosebită la grădinele de copii,
5. istoria patriei, constituțiune și geografie,
6. științele naturale,
7. geometrie și desămn,
8. cant și violină,
9. pentru femei lucru de mână femeesc și ceva industrie de casă, pentru elevi industrie de casă,
10. exercițiu continuu în tractarea pruncilor,
11. gimnastică,
12. eventual vre-una dintre celelalte limbi ale patriei.

Toate obiectele aceste au să fie predate în măsura aceea, în care o pretinde scopul îngrijirii pruncilor.

Acei elevi, cari prin absolvarea unei școle corăspundătoare și-au însușit cunoscințele generale prescise ca material de învățământ pentru cursul primu, sau cari voru depune din acele esamen de primire, pot fi primiți îndată în cursul al doilea.

§. 35.

Personalul didactic sistematu a unei preparandii de crescătore se compune cel puțin din un director-profesor, un profesor ordinar și o profesoră ordinară, cari, după împlinirea neexceptantă a celor trei ani de probă, se aplică în mod definitiv.

Personalul didactic sistematu dela preparandiile de crescătore susținute de stat, comune, confesiuni și persoane morale, precum și crescătore (crescătorul) aplicată la grădina de copii împreunată cu preparandia, se aplică pre viêtă, și cu privire la amovarea lor sunt normative dispozițiunile statorite în §§. 13 și 29.

§. 36.

Ca profesori, respective ca profesore la preparandiile de crescătore, pot fi aplicate numai persoane de acele, cari: 1. au cel puțin diplomă de învățatori respective de învățatore la școlile civile, și 2. au practisat cel puțin un an într'un curs, ce se va deschide spre acestu scop pre lângă vre-o preparandie de crescătore.

Dela căștigarea calificațiunii acesteia pot ministrul de culte și instrucțiunea publică să dispenseze persoanele distinse pre terenul literaturii sau al activității practice.

§. 37.

Preparandiile de crescătore trebuie să fie provădate cu localități acomodate și sănătoase și trebuie să fie instruite conformă recerintelor pedagogice.

Pentru învățământul practic al elevilor trebuie să se alăture la fiesce-

care preparandie de crescătore o grădină de copii de model, care va sta sub conducerea unei crescătore (crescător) diplomate.

În acele preparandii de crescătore, la cari limba de propunere nu e cea magiară, trebuie ca în grădina de model adnexată să fie limba de ocupare cel puțin într'o jumătate a zilei cea magiară.

§. 38.

Elevii preparandiilor de crescătore pot fi eschiși din institut pre cale disciplinară, însă o asemenea decisiune trebuie să fie așternută ministrului de culte și instrucțiunea publică spre întărire. Privitor la publicarea decisiunii întărite și la rigoroasa ei esecutare dispune ministrul numitu.

De altmintea procedura disciplinară pentru preparandiile confesionale de crescătore o statoresc respectiva auctoritate supremă bisericăscă pre cale de ordinațiune.

Persoanele morale și particulare sunt datore a compune pentru procedura disciplinară un regulament deosebit și a-l așterne spre incuviințare ministrului de culte și instrucțiunea publică.

§. 39.

La preparandiile de crescătore la finea fiesce-cărui an școlastic se țin esamene publice, ără la sfârșitul cursului de doi ani esamene de calificațiune, în prezența și cu participarea inspectorului regesc sau a locțiitorului acela esmis din partea ministrului de culte și instrucțiunea publică.

Inspectorul reg. de școle sau locțiitorul lui subscie diplomele de calificațiune, decumva pre baza legii acesteia nu ăre causă de a denega subscrierea. Fără de această subscriere diploma de calificațiune este lipsită de valoare. Subscrierea diplomei de calificațiune este dator inspectorului regesc de școle sau locțiitorului lui a o denega atunci, cându cel ce face esamenul nu posedă de ajuns limba magiară în vorbire și în scriere.

Diploma de calificațiune se pôte estrada numai elevilor acela, cari au împlinit 18 ani, și elevilor, cari au împlinit 20 de ani; însă fără de aplicare ordinară pot fi admise la practisare elevele, cari au trecut de 16 ani, și elevii, cari au împlinit 18 ani, decumva esamenul de calificațiune l'au depus cu succes.

§. 40.

În casuri motivate pot fi admise la esamenul de calificațiune și persoane de acele, cari n'au absolvat în regulă cursul prescisu în §. 34, însă cari au practisat cel puțin o jumătate de an la vre-o grădină de copii și au depus mai înainte esamene de clasă de pre cursurile singuratic. Concesiunea pentru depunerea esamenelor de clasă și a esamenului de calificațiune acestor persoane, pre lângă observarea celor cuprinse în §. 33, o dă auctoritatea superioară a preparandiei respective de crescătore. Totu aceea și auctoritate dă concesiune pentru depunerea esamenului

de calificățiune de crescătore și învățătorilor diplomate, dela cari nu se pôte pretinde depunerea pramergătore a esamenelor de clasă, ci numai documentarea practisării de o jumătate de ană pre lângă vre-o grădină de copii.

Pentru depunerea numai a esamenului de calificățiune pôte da conceșiune în casuri excepționale singurului ministrul de culte și instrucțiunea publică.

§. 41.

Inspețiunea supremă de stată preste tôte preparandiile de crescătore o deprinde ministrul de culte și instrucțiunea publică pre calea inspectorilor regesci de școle.

Inspectorul regescă de școle vizitează institutele aceste și dacă observă scăderi, provocă pre susținătorul institutului, să ia măsuri pentru încetarea scăderilor; ér dacă scăderile observate ar fi atâtă de mari, încătă ar puté să periclitizeze activitatea cu succesă a institutului, face arătare ministrului de culte și instrucțiunea publică și pôte să țină în suspensă subscrierea diplomelor de calificățiune. De cumva susținătorul institutului n'ar suplini scăderile aceste în timpă de doi ani școlastici nici după provocări repetite, ministrul pôte să dispună închiderea institutului.

ÉR la casă cândă ar' ajunge la cunoscința guvernului, că în cutare preparandie de crescătore există rele morale ori tendințe contrare statului, ordonéză investigare prin inspectorul reg. de școle, și dacă susținătorul institutului nu delătură numai decâtă reulă dovedită prin cercetare, ministrul de culte și instrucțiunea publică dispune închiderea fără amânare a institutului.

§. 42.

Acele crescătore de copii fără diplomă, cari aă funcționată neîntreruptă la vre-o grădină de copii celă puțină timpă de trei ani înainte de intrarea în vigóre a legii acesteia, se lasă în posturile lor și fără ca să depună esamenă de calificățiune și se împărtaşescă din favorurile, ce le asigură legea, dacă voră dovedi respectivului inspector regescă de școle, că aă desfășurată o activitate cu succesă și că posedă limba magiară. La casă cândă nu ar' posede de ajunsă limba magiară, suntă datore a și-o însuși în restimpă de trei ani computăți dela intrarea în vigóre a legii presente și a dovedi împlinirea acesteia condițiuni în modă practică inspectorului reg. de școle.

Crescătorele diplomate, cari suntă deja aplicate, însă nu posedă limba magiară, suntă datore a și însuși în timpă de trei ani limba magiară și a dovedi cunoscința ei corăspundătore inspectorului reg. de școle. La din contră în amindouă casurile voră fi a se amovă din posturile lor.

Crescătorele acele fără diplomă, cari funcționéză de ună timpă mai scurtă de trei ani înainte de intrarea în vigóre a legii acesteia, suntă datore a depune esamenulă de calificățiune în restimpă de trei ani computăți dela intrarea în vigóre a legii presente; ér' la casă cândă

n'ar' face-o, după împlinirea terminului prefaptă voră fi a se înlocui cu crescătore calificate.

§. 43.

Susținătorii preparandiilor deja existente de crescătore suntă datoră a și organiză institutele loră amăsurată recerintelor §-loră 31—40 în restimpă de trei ani computăți dela intrarea în vigóre a legii presente. Suntă însă datoră, ca și până la organizarea definitivă să aplice după puțină planulă de învățămintă edată de ministrul de culte și instrucțiunea publică, care plană pentru ei trēbue să fie minimulă progresului, ce trēbue să fie dobândită în tôte obiectele de învățămintă.

Esamene de calificățiune după intrarea în vigóre a legii presente se potă ține numai în ființa de față și cu participarea inspectorului regescă de școle sau a locțiitorului acelaia.

Capitolă VII.

Despre ajutorulă de stată.

§. 44.

Ministrul de culte și instrucțiunea publică pôte să ajutore și chiar' să împărtaşescă de o subvențiune stabilă din suma preliminară spre acestă scopă în budgetulă statului, grădinele și asilele de copii, precum și preparandiile de crescătore, fără considerare la caracterul loră, decumva corăspundă recerintelor legii și aă lipsă de ajutorare. În schimbă după proporțiunea ajutorului pôte să condiționeze pentru sine aplicarea unei părți corăspundătore a personalului.

Cândă statulă dă mai multă de jumătate din suma, ce se recere la susținerea institutului, ministrul de culte și instrucțiunea publică primesce întregă institutulă sub dispunerea și îngrijirea sa, dară tôte averile institutului rămân și pre mai departe proprietatea acelaia, și venitele lui suntă a se folosi și pre mai departe spre scopurile institutului acelaia și și puterile acele didactice, respective partea aceea a personalului, cari aă fostă salarisate din venitele averi amintite sau din alte venitē asigurate prin auctoritatea institutului respectivă, voră fi aplicate și mai departe de către susținătorul institutului.

§. 45.

Cei aplicați la o grădină sau asilă de copii ori la o preparandie de crescătore de caracteră confesională, cari institute însă aă o subvențiune stabilă de stată, nu potă fi relevați din posturile loră, decâtă numai pre basa unei sentințe aprobate de ministrul de culte și instrucțiunea publică; însă procesulă disciplinară în contra respectivilor, la dorința ministrului, trēbue să se pornescă tot-de-una.

Întru câtă ministrul ar' afla, că activitatea vre unei grădini sau asilă de copii ori preparandii de crescătore cu caracteră confesională subvenționate în modă stabilă de stată nu ar corăspunde prescrierilor legii, și scăderile acele auctoritatea bisericăscă nu le-ar delătură în timpă de o jumătate de ană computată

dela ziua provocării, subvențiunea va puté fi subtrasă dela institutulă sau provisorulă sau și definitivă.

Capitolă VIII.

Dispozițiuni esecutive.

§. 46.

În tôte locurile acele, unde legea presentă amintescă crescătore, suntă a se înțelege tot-odată și grădinărese de copii, educătore și crescători de copii, asemenea sub numirea de preparandii de crescătore suntă a se înțelege și preparandii de grădinărese și de crescători de copii.

§. 47.

Cu esecutarea legii acesteia se încredințéză ministrul de culte și instrucțiunea publică.

Ună cocoșă scumpă.

(Din l. olandeză).

Era tîrgă în capitala țerei. În cancelaria notariului lucrămă din resputeri ca să biruimă lucrulă. Sămbătă sara cândă amă isprăvită lucrulă eră cătră 8 ore. Principalulă nostru avea chiar' o voce bună și ne-a cinstită pre noi candidații cu vre-o câteva pocale cu grogă. Acestea trēbue că n'aă rămasă fără efectă, căci celă puțină pre mine m'a apucată eșindă în stradă ună felă de sburdălnicie, și în contra datinei mele n'aveam nici cea mai mică voce de a merge cătră casă.

Calea mă duse prin tîrgă, unde m'am oprită puțină înaintea unui cortă mică și neînsemnată. Aci eră adunată ună publică numără, care ascultă pre ună franceșă guralivă, carele cine scie de-a cătea oră strigă publiculă:

„Încercați-vă noroculă domni mei — numai eu posedă rōta cea nouă a norocului, un sou le carton — cinci centime losulă — pentru care în schimbă puteți să câștigați totă felulă de animale vii, rațe, iepuri de casă, găini pentru supă; voyez Messieurs — priviți la gâsca asta grasă, un coș voescă să dăcă ună cocoșă — cine vrea losuri, cinci centime costă ună losă — haidați haidați nu ve depărtați — cine are voce să ruineze pre Iean-Pierre — numai un sou le carton!“

„Aici! aici!“ strigară vre-o câți-va omeni. Eu încă auzindă și vedendă tôte acestea de odată am căpătată voce ca să-mă încercă și eu noroculă. „Par ici, deux!“ strigă și eu întindendă posesorului acelei loterii o piesă de 10 cents. În schimbulă acesteia am primită 2 bucăți de hârtie grășă unsurōsă înfrumșetate cu nescă cifre palide și mângite. După asta așteptamă acum sfârșitulă jocului.

După cinci minute tôte celea 50 de losuri eră vîndute și Iean-Pierre își puse cu o tăcere sêrbătorească ruleta sa în mișcare. Această sê învêrti iute acompaniată de sunete de clopoțele, până ce arătătorulă ruletei se oprî la numărulă 21.

„Vingt et un! . . . Două dăci și unu! A qui? . . . Acui e?“ strigă apoi francesulă. La auzulă acestora eu ridică triumfandă unulă din biletele ce posedeam.

„Două dăci și unu. Frumos!“

„Faites votre choix, Monsieur — Alegeți-vă acuma domnulă meu. Gâscă, găină, rață, iepure, cocoșă: alegeți-vă din ele pre care voiți. În momentulă acesta se ridică ună cocoșă frumosă de colōre aurie din fundulă coșăreii, bătă de vre-o căte-va ori din aripi și strigă câtă pută de tare: „Cucurigu.“

În fața nedecisiunei mele, facendă asupra mea acestă cocoșă prin cântarea lui ôreși care însinuare, fără multă zăbavă m'am hotărită pentru elă. Împărtaşindă lui Iean Pierre hotărîrea mea — acesta numai decâtă a pusă mâna pre cocoșă și mi-l'a predată cu admoniarea:

„Domnul meu,” flă agrăi comisarul fără nici o altă introducere, „cunoști dta cocoșul acesta?”

Agrăitul depărtă scănelul de pre corfă, privi animalul cu de-amăruntul de sus până jos, șterse prest pene cu mâna, privi după aceea cu atențiune vârful degetelor și repeți acestea mișcări în decursul cam alor 10 minute, fără a vorbi un cuvânt.

„Așadară, domnul meu, cum stă lucrul?” fu întrebarea comisarului, carele până atunci ascultase raportul agentului său și care acum devenise impacient. „Recunoști-ți cocoșul?”

„Asta n'o pot susține, dle comisar, fu răspunsul neguțătorului cam într'un ton dubiu. Cocoșii ce mi-au furat erau toți sau albi, sau negri și albi — acesta din contră este roșu. Posibilu că va fi colorat, dar colorea nu se duce de pre el.”

„Mulțămesc,” replică scurt comisarul și se întorse după aceea către mine și-mi duse:

„Tote sunt în ordine, domnul meu, informațiunile câștigate întăresc datele dta și sunt în totă privința îndestulătoare. Regret, că ai fost șicanat; puteai să ve duceți acasă.”

Acăsta nu aștepta să mi-o dă a doua oră; dar de-abia ajunse la ușe, când ca și ună trăsnetu audu înderptul meu: „D'apoi cocoșul cui flă lași? Veți numai și țilă du de aci.”

Consternat mă rentorsei.

Totuși m'am recules și am oferit cocoșul pentru fondul săracilor, ca numai să mă vedă scăpat de acel animalu nenorocos.

Oficiantulu zimbă la auzul cuvintelor mele și-mi replică, că primirea ataror datură nu se ține de oficiul său, apoi cu o vedită amicalitate mi impuse, ca dimpreună cu cocoșul meu să-mi vedă de trebă.”

Ast-felă dară nu-mi rămase alta de făcut, decât ca dimpreună cu pașa să părăsesc biroul. Dar eșit odată în stradă ce eră de făcut? Să-i succesc gâtul, brrr, asta acum odată n'o puteam face. Prea bucurosu m'a-și fi învoit, ca altul să facă pentru mine acăstă trebă. Așadară încătrăi

să apucă cu cocoșul? Într'acestea mi veni o idee bună. Când chiar trecusem preste un pod, se apropiă un car încercat cu gunoi. Vădându-l cocoșul, începă a cot-coroși și-și totă întinse gâtul către carul cu gunoi. De sigură că-și aduse aminte de patria sa vădându acel gunoi. Observându acăsta am așteptat, până ce cocierul dispăru în umbra unu ambitu; după aceea am aruncat cocoșul înspre carul cu gunoi. Cu un mare strigăt de bucurie fălăl prin aer înspre car, și când am cotit o să ajungă în altă stradă, vădu pre pașa întinându-și gâtul cu fudulie și bătându din aripi; a fost ajunsu întregu sănătos în carul cu gunoi.

Drept rămasu bunu mi mai cântă unu „cucurigu”. Ajunsu acasă, lucrul celu dintăiu eră, ca să stătoresc spelele cauate prin pașa. Chiar și espunându-mă periculu de a fi obiectu de risă amabiliilor cetitori, carl pte cu dreptul voru socoti că bine mi-s'a făcut, totuși voescu să fiu francu, împărtășind, că întrăga comedie cu blăstematul de cocoș până într'unu fir de pěr m'a costat: 49 fr. 85 centime.

V. F.

Maî nou.

Renunțându Reverendissimulu Domn Canonich *Simeon Popu Mateiu*, din cause sanitare, la oficiul de rector alu Seminarulu teologicu archidieceșan, cu conducerea oficiulu acestuia este încredințat Reverendissimulu Domn Canonich Dr. *Alexandru Grama*. Totu Domniei Sale îi este încredințat și oficiul de directoru esternalu alu internatulu de fetițe, ce se va deschide în 1 Septembrie a. c. în Blăși.

În locul Reverendissimulu Dr. *Alexandru Grama* este numit conducătoru alu internatulu Vanceanu de băeți Multu Onoratulu Domn Dr. *Vasiliu Hossu*, profesorul de S. Teologie la Seminarulu archidieceșan.

Convocare.

Conformu regulamentulu despărțimintelor „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporulu român” § 10, adunarea generală a despărțimintulu XXV (a Murăș-Ludoșulu) se va ține în localitatea școlii confes. române din M.-Ludoș în 11 Iuliu st. n. a. c. la 2 ore d. m.

P. t. domni membri ai Asociațiunii și toți spriginitorii călduroși ai scopurilor acesteia sunt invitați cu totă onorea a participa la adunare.

Obiectele voru fi:

1. Cuvintulu de deschidere;
2. Raportulu comitetulu despre activitatea sa.
3. Raportulu cassarulu;
4. Alegerea unu comisiuni pentru censurarea raporturilor de sus, și raportulu ei despre rezultatulu censurării;
5. Alegerea unu comisiuni pentru incassarea taxelor dela membri vechi, și pentru înscrierea de membri noi;
6. Decernerea premiulu de 8 fl. v. a. pusu de O. D. I. Albonu, parochulu Velcherulu, pentru ună docente din ambitulu despărțimintulu, care va fi dovedit mă multă aptitudine întru instrucțiunea și educațiunea tinerei generațiunii;
7. Propuneru eventuale în interesulu promovării scopurilor Asociațiunii și a despărțimintulu nostru;
8. Alegerea loculu și a timpulu pentru ținerea adunării ordinare viitoare a despărțimintulu.

M.-Ludoș, 29 Iuniu 1892.

Nicolaș Solomontu, Georgiu Florianu,
direct. despărț. actuaru.

Fundată în an.
1800.

K. Zechmeister și Fiul

Liferant de curte
al Alteiș Archiducele Iosifu.

neguțătoru de articli de mîere și cêră în Gyôr

recomandă atențiunii binevoitoare a Onoratulu Cleru
luminile lor de cêră:

Lumină adevărate de cêră 1-a unu kg. fl.	2.50
„ „ „ „ 2-a „ „	2.00
Lumină de cêră artificială	1.40
Pascalis I-a	2.60
„ II-a	2.00
Lumină galbine de cêră	2.00

Luminile se află în oră ce mărime, și la comande
superiore la 10 kgrame se expedeză francate la oră ce stațiune de
poste, de năi sau de căi ferate.

Bunătatea luminilor noastre de cêră o dovedesc
neenumerate scrisori de recunoștință.

Cu deosebire stimă

K. Zechmeister și Fiul.

(3) 10—10

JOSIFU GAVORA (1) 11—26

distinsu cu medalia espositională cea mare pentru lucrul escelentu
și gustu bunu la esposițiunea regnicolară din Budapesta în a. 1885.

Budapesta, IV. strada Vațulu Nr. 17

Recomandă cu prețuri de cele mai convenabile și în executare câtu se
pote mai frumoșă obiecte de lipsă

pentru ajustarea bisericelor, și anume:

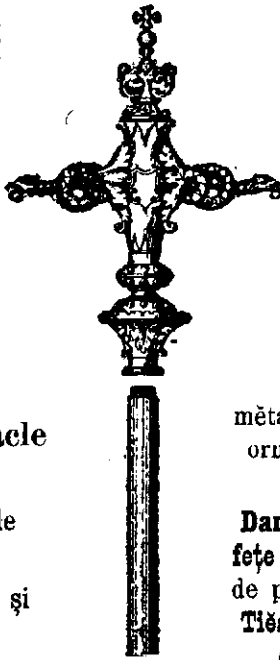
Felone preoțesci și
stichare diaconesci
Flamure pentru
biserici și reuniuni.
Flamure pentru
reuniuni de pom-
pieri, de școlari,
reuniuni biseri-
cesci, reuniuni in-
industriale, de
cântări și de pompe
funebre.

Candelabre, racle
și potire,
luminarie de
parete
și de altariu, și
candle.

Primescu și efep-
tuiescu ieftinu
repararea vestmin-
telor bisericesci,
întrăgintarea și
întrairarea de po-
tire, racle, candelé
și luminarie de
altariu.

Mare asortimentu
de brodării de aur,
de argint și de
mătasă, precum și de
ornatur bisericesci
brodate

Dantele bisericesci,
fețe de altariu, cruci
de părete și de școlă.
Tășturi bisericesci,
damasturi etc.

Acurătatea mea o potu dovedi cu sute de epistole recunoștitoare.
Eșituri de prețuri și prelunțare de șpețe trimiți la cerere francate.

